

Euroopa Liidu Teataja

C 53

48. aastakäik

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

3. märts 2005

<u>Teatis nr</u>	Sisukord	Lehekül
	I Teave	
	Nõukogu	
2005/C 53/01	Haagi programm: vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamine Euroopa Liidus	1
2005/C 53/02	Nõukogu otsus, — 17. veebruar 2005, siseturu ühtlustamisameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) presidendi ametiaja pikendamise kohta	15
	Komisjon	
2005/C 53/03	Euro vahetuskurss	16
2005/C 53/04	Teatatud koondumise aktsepteering (Toimik nr COMP/M.3702 — CVC/CSM) ⁽¹⁾	17
2005/C 53/05	Riigiabi — Saksamaa — Riigiabi nr C 40/2004 (ex N 42/2004) — “Kinnisvara võõrandamismaksust vabastus elamuühingutele Neue Länderi piirkonnas” — EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohaste märkuste esitamise kutse ⁽¹⁾	18

I

(Teave)

NÕUKOGU

HAAGI PROGRAMM: VABADUSE, TURVALISUSE JA ÕIGUSE TUGEVDAMINE EUROOPA LIIDUS

(2005/C 53/01)

I SISSEJUHATUS

Vastuseks liiduks liitunud riikide rahvaste keskele probleemile kinnitab Euroopa Ülemkogu taas oma esmajärgulist tähelepanu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamisele.

Viimastel aastatel on Euroopa Liit suurendanud oma rolli politsei- ja tollikoostöö ja õiguslase koostöö tugevdamisel ning varjupaiga, sisse- ja välispiirikontrolli suhtes kooskõlastatud poliitika arendamisel. Kõnealune arendamine jätkub vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala kindlamal kehtestamisel 29. oktoobril 2004. aastal Roomas allakirjutatud Euroopa põhiseaduse lepinguga. Nimetatud leping ja sellele eelnenud Maastrichti, Amsterdami ja Nice'i lepingud on järkjärguliselt loonud ühise õigusraamistiku justiits- ja siseküsimuste valdkonnas ning kõnealuse valdkonna lõimimisel liidu teiste poliitika valdkondadega.

1999. aasta Euroopa Ülemkogu Tampere istungist alates on liidu justiits- ja siseküsimuste valdkonna arendamine toimunud üldise programmi raames. Isegi kui ei ole saavutatud kõiki esialgseid eesmärgi, on tehtud igakülgsed ja kooskõlastatud edusamme. Euroopa Ülemkogu tervitab tulemusi, mida on saavutatud esimesel viieaastasel perioodil: on pandud alus ühisele varjupaiga- ja sisse- ja välispiiripoliitikale, ette valmistatud piirikontrolli ühtlustamine, parandatud politseikoostööd ning edendatud põhialuseid õiguslaseks koostööks kohtuasjades tehtud otsuste ja kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttel.

Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide turvalisuse küsimus on muutunud äärmiselt teravaks, pidades eelkõige silmas Ameerika Ühendriikides 11. septembril 2001 ja Madridis 11. märtsil 2004 toime pandud terrorirünnakuid. Euroopa kodanikud ootavad õigusega, et Euroopa Liit, tagades põhiõiguste ja -vabaduste austamist, võtaks tõhusamaid ja ühiseid meetmeid selliste piiriüleste probleemide osas nagu ebaseaduslik migratsioon, inimkaubandus ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine,

terrorism ja organiseeritud kuritegevus ning samuti meetmeid nimetatud probleemide vältimiseks. Eelkõige on julgeoleku valdkonnas suurenenud liidu sise- ja välisulatus vahelise koordineerituse ja ühtsuse tähtsus ning seda on jätkuvalt vaja edasi arendada.

Viis aastat pärast Euroopa Ülemkogu Tampere kohtumist on saabunud aeg uue tegevuskava koostamiseks, mis võimaldaks liidul varasematele saavutustele tuginedes astuda vastu uutele eeseesivatele väljakutsetele. Sel eesmärgil on Euroopa Ülemkogu vastu võtnud käesoleva uue mitmeaastase programmi, mida nimetatakse Haagi programmiks. Nimetatud programm kajastab Euroopa põhiseaduse lepingus väljendatud ambitsioone ja toetab liidu ettevalmistamist põhiseaduse jõustumiseks. Selles võetakse arvesse komisjoni hinnangut, (1) mille Euroopa Ülemkogu 2004. aasta juuni kohtumisel heaks kiitis, ning samuti Euroopa Parlamendi 14. oktoobril 2004 vastu võetud soovitusi, (2) eelkõige seoses osaga, mis käsitleb kvalifitseeritud hääletamusega hääletamist ja kaasotsustamismenetlust, nagu on ette nähtud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikega 2.

Haagi programmi eesmärk on parandada liidu ja selle liikmesriikide ühist suutlikkust, et tagada põhiõigused, minimaalsed menetlustagatised ja õiguskaitse kättesaadavus, tagada kaitse seda vajavatele isikutele Genfi pagulasseisundi konventsiooni ja muude rahvusvaheliste lepingute kohaselt, rändevoogude reguleerimine ning liidu välispiiride kontroll, võidelda organiseeritud piiriülese kuritegevusega ja vähendada terrorismiohtu, realiseerida Europoli ja Eurojusti võimalused, jätkata tööd kohtuotsuste ja tõendite vastastikuse tunnustamise osas nii tsiviil- kui kriminaalasjades ning kõrvaldada juriidilised ning kohtualased takistused piiriülese toimega tsiviil- ja perekonnaõiguslike kohtuvaidlustes. See on eesmärk, mis tuleb saavutada meie kodanike huve silmas pidades, ja seda kohtutele juurdepääsu parandamise, praktilise politsei- ja õiguskooostöö, õigusaktide ühtlustamise ja ühiste poliitikate arendamise teel.

(1) KOM(2004) 401 (lõplik)

(2) P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004

Lähituleviku võtmeküsimus on terrorismi ennetamine ja selle tõkestamine. Ühine lähenemisviis kõnealuses valdkonnas peaks rajanema põhimõttel, et riikliku julgeoleku säilitamisel peaks liikmesriigid arvestama liidu kui terviku julgeolekuga. Lisaks sellele palutakse Euroopa Ülemkogul kiita 2004. aasta detsembris heaks uus Euroopa narkootikumide alane strateegia 2005–2012, mis on lisatud käesolevale programmile.

Euroopa Ülemkogu arvates omab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ühisprojekt olulisimat tähtsust turvalise ühiskonna, vastastikuse usalduse ja õigusriigi tagamisel kogu liidu ulatuses. Vabadust, õigust, välispiirikontrolli, sisejulgeolekut ja terrorismi tõkestamist tuleks seetõttu pidada lahutamatuks tervikuks kogu liidus. Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala optimaalne kaitse nõuab multi-distsiplinaarset ja kooskõlastatud tegevust nii liidu kui riikliku tasandi pädevate õiguskaitseasutuste vahel, eelkõige politsei, tolli ja piirikontrolli alal.

Käesoleva programmi valguses kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni esitama nõukogule 2005. aastal tegevuskava, milles käesoleva programmi eesmärgid ja prioriteedid oleks väljendatud konkreetsete meetmetena. Kava sisaldab kõikide meetmete vastuvõtmise ja rakendamise ajakava. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu tagama kõnealuse ajakava iga üksiku meetme jälgimist. Komisjonil palutakse esitada nõukogule Haagi programmi rakendamise aastaaruanne ("tulemustabel").

II ÜLDJUHISED

1. Üldpõhimõtted

Alljärgneva programmiga püütakse leida vastused meie kodanike ees seisvatele väljakutsetele ja ootustele. Programm on praktiline ja toetub Tampere programmi raames jätkuvalt tehtavale tööle, praegustele tegevuskavadele ning esimese põlvkonna meetmete hindamisele. Samuti põhineb see subsidiaarsuse, proportsionaalsuse, solidaarsuse ning liikmesriikide erinevate õigussüsteemide ja traditsioonide austamise põhimõttel.

Euroopa põhiseaduse leping (edaspidi "põhiseaduse leping") on suuniseks ambitsioonide tasandil, kuid ajani, mil põhiseaduse leping jõustub, annavad olemasolevad asutamislepingud nõukogule meetmete võtmiseks õigusliku aluse. On uuritud mitmeid poliitikavaldkondi, et teha kindlaks, kas saaks juba alustada ettevalmistustööd või uuringuid, et võtta põhiseaduse lepingus sätestatud meetmeid niipea kui leping jõustub.

Tuleb täielikult austada põhiõigusi, mis on tagatud Euroopa inimõiguste konventsiooniga ja põhiseaduse lepingu II osa

põhiõiguste hartaga, sealhulgas selle selgitavate märkustega, samuti Genfi pagulasseisundi konventsiooniga. Samal ajal on programmi eesmärk tegelikult ja märkimisväärselt suurendada vastastikust usaldust ning edendada ühist poliitikat kõigi meie kodanike huvides.

2. Põhiõiguste kaitse

Põhiõiguste harta lülitamine põhiseaduse lepingusse ja ühine mine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga asetab liidule ja selle institutsioonidele juriidilise kohustuse tagada kõigil oma tegevusaladel mitte üksnes põhiõiguste austamine, vaid ka nende aktiivne edendamine.

Sellega seoses, tuletades meelde oma 2003. aasta detsembris väljendatud kindlat kohustust seista vastu rassismi, antisemitismi ja ksenofoobia mis tahes vormidele, tervitab Euroopa Ülemkogu komisjoni teatist, mis käsitleb Euroopa Rassismi ja Ksenofoobia Järelevalvekeskuse volituste laiendamist selle inimõiguste ametiks kujundamise suunas.

3. Rakendamine ja hindamine

Tampere programmi hindamine komisjoni poolt⁽¹⁾ näitas selget vajadust kõigi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud meetmete adekvaatse ja õigeaegse rakendamise ja hindamise järele.

On väga tähtis, et nõukogu arendaks 2005. aastal kõigis poliitikavaldkondades välja õigeaegse rakendamise praktilised meetodid: meetmetega, mis nõuavad riiklike ametiasutuste vahendeid, peaksid kaasnema asjakohased kavad, et tagada meetmete tõhusam rakendamine ning nende rakendusperioodi pikkus peaks olema tihedamalt seotud asjaomase meetme keerukusega. Rakendusperioodi ajal komisjoni poolt nõukogule esitatud korrapärased arenguaruanded peaksid ergutama liikmesriike võtma riiklikke meetmeid.

Kõikide meetmete rakendamise ja mõju hindamine on Euroopa Ülemkogu arvates oluline liidu tegevuse tõhususe osas. Alates 1. juulist 2005 läbiviidavad hindamised peavad olema süstemaatilised, objektiivsed, sõltumatud ja tõhusad ning mitte kujutama endast liiga rasket halduskoormust riikide ametiasutustele ja komisjonile. Hindamiste eesmärk peaks olema asjaomase meetme toimimise käsitlemine ning selle rakendamisel ja/või kohaldamisel ilmnunud probleemidele lahenduste pakkumine. Komisjon peaks koostama nõukogule esitamiseks meetmete hindamise aastaaruande, millest teavitatakse Euroopa Parlamenti ja riikide parlamente.

⁽¹⁾ KOM(2004) 401 (lõplik)

Euroopa Komisjoni palutakse koostada ettepanekud Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide rolli kohta Eurojusti tegevuse hindamisel ja Eurooli tegevuse kontrollimisel, et need ettepanekud oleks võimalik kohe põhiseaduse lepingu jõustumisel esitada.

4. Läbivaatamine

Kuna programmi viiakse läbi põhiseaduse lepingu jõustumise ajal, peetakse vajalikuks vaadata läbi programmi rakendamine. Sel eesmärgil palutakse komisjonil esitada Euroopa Ülemkogule põhiseaduse lepingu jõustumise ajaks (1. november 2006) aruanne tehtud edusammudest ja koostada vajalikud programmi lisad, võttes arvesse õigusliku aluse muutumist lepingu jõustumise tagajärjel.

III ERIJUHISED

1. Vabaduse suurendamine

1.1 Liidu kodakondsus

Liidu kodanike õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil on liidu kodanikuõiguse keskne õigus. Liidu kodakondsuse praktilist tähtsust tõhustatakse direktiivi 2004/38⁽¹⁾ täieliku rakendamisega, mis kodifitseerib kõnealuses valdkonnas ühenduse õiguse ning teeb selle lihtsamaks ja selgemaks. Komisjonil palutakse esitada 2008. aastal nõukogule ja Euroopa Parlamendile aruanne, vajadusel koos ettepanekutega, ELi kodanike Euroopa Liidu piires liikumise lubamise kohta samadel alustel nagu liikmesriigi kodanikud saavad liikuda ja elukohta vahetada oma riigis kooskõlas ühenduse õiguse kehtivate põhimõtetega.

Euroopa Ülemkogu julgustab liidu institutsioone pidama nende pädevuse raames avatud, läbipaistvat ja regulaarset dialoogi esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga ning edendama ja võimaldama kodanike avalikus elus osalemist. Eelkõige kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni pöörama erilist tähelepanu ksenofoobia, antisemitismi ja rassismi vastu võitlemisele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb liidu kodanike ja nende perekonnaliikmete õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, millega parandatakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ; ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

1.2 Varjupaiga-, migratsiooni- ja piiripoliitika

Rahvusvaheline migratsioon jätkub. On vajalik kõiki migratsiooni etappe hõlmav terviklik lähenemine, võttes arvesse migratsiooni algpõhjuseid, riiki siseneda lubamise ja integreerumise poliitikat ning tagasisaatmispoliitikat.

Sellise lähenemise tagamiseks soovib Euroopa Ülemkogu tungivalt, et nõukogu, liikmesriigid ja komisjon püüaksid saavutada kooskõlastatud, tugevad ja tõhusad töösuhted nende vahel, kes vastutavad migratsiooni- ja varjupaigapoliitika eest ning kõnealuste valdkondadega seotud poliitikavaldkondade eest.

Euroopa varjupaiga- ja migratsioonipoliitika peaksid põhinema rändefenomeni kõigi aspektide ühisanalüüsil. Olulise tähtsusega on migratsiooni kõigi asjakohaste arengutega seotud ajakohase teabe ja andmete kogumise, esitamise, vahetamise ja tõhusa kasutamise kindlustamine.

Varjupaiga-, migratsiooni- ja piiriküsimuste valdkonna ühise poliitika arendamise teine faas algas 1. mail 2004. See peaks rajanema solidaarsusel ja vastutuse, sealhulgas finantsmõjude, õiglasel jagamisel ning liikmesriikide tihedamal praktilisel koostööl: tehniline abi, koolitus, teabevahetus, meetmete adekvaatse ja õigeaegse rakendamise järelevalve, samuti edasine õigusnormide ühtlustamine.

Euroopa Ülemkogu, võttes arvesse komisjoni hinnangut ning Euroopa Parlamendi soovitusel⁽²⁾ esitatud kindlaid seisukohti, palub nõukogul kohe pärast ametlikku konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja mitte hiljem kui 1. aprillil 2005 vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikele 2 võtta vastu otsus, et kohaldada Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korda kõigile Nice'i lepingu IV jaotise meetmetele, välja arvatud seaduslikule migratsioonile.

1.3 Euroopa ühine varjupaigasüsteem

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi eesmärgid selle teises etapis on ühise varjupaigamenetluse loomine ja ühetaolise seisundi kehtestamine neile, kellele on antud varjupaik või täiendav kaitse. See põhineb Genfi pagulasseisundi konventsiooni ja sellega seotud lepingute täielikul kohaldamisel ning rajaneb esimeses etapis vastuvõetud õigusaktide põhjalikul ja kõikehõlmaval hindamisel.

⁽²⁾ P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt esimene etapp täies ulatuses viivitamata läbi viia. Sellega seoses peaks nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikele 5 ühehäälselt ja viivitamata vastu võtma varjupaigamenetluse direktiivi. Komisjonil palutakse lõpetada esimese etapi õigusaktide hindamise 2007. aastal ja esitada teise etapi õigusaktid ja meetmed nõukogule ja Euroopa Parlamendile, pidades silmas seda, et need saaks vastu võtta enne 2010. aasta lõppu. Selle raames palub Euroopa Ülemkogu esitada komisjonil uurimuse varjupaigataotluste ühise menetluse asjakohasuse, võimaluste ja raskuste ning samuti õiguslike ja praktiliste tagajärgede kohta liidus. Eraldi uurimus, mis koostatakse tihedas koosöös ÜRO pagulaste ülemkomissariga, peaks käsitleda varjupaigataotluste ühiselt, täiendusena Euroopa varjupaigasüsteemile ning kooskõlas teiste asjakohaste rahvusvaheliste standarditega, väljaspool ELi territooriumit teostatava menetlemise eeliseid, asjakohasust ja teostatavust.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles looma 2005. aastal asjakohased struktuurid, mis hõlmaksid liikmesriikide riiklikke varjupaigateenistusi, eesmärgiga hõlbustada praktilist ja konstruktiivset koostööd. Seega osutatakse liikmesriikidele muuhulgas abi rahvusvahelise kaitse taotluste hindamiseks ühtse korra loomisel, päritoluriikide kohta käiva teabe ühisel koostamisel, hindamisel ja taotlemisel, samuti varjupaigasüsteemide suhtes eriliste survemeetodite kasutamise ja vastuvõtmisvõimaluste, mis muuhulgas tulenevad liikmesriikide geograafilisest asendist, küsimuste käsitlemisel. Pärast ühise varjupaigamenetluse loomist moodustatakse nimetatud struktuuridest hindamise alusel Euroopa amet igasuguse liikmesriikide vahelise koostöö, mis on seotud ühise Euroopa varjupaigasüsteemiga, toetamiseks.

Euroopa Ülemkogu tervitab uue Euroopa Pagulaste Fondi loomist ajavahemikuks 2005–2010 ja rõhutab tungivat vajadust, et liikmesriigid tagaksid piisavad varjupaigasüsteemid ja vastuvõturajatised ühise varjupaigamenetluse loomiseks. Ülemkogu kutsub komisjoni ette nägema olemasolevaid ühenduse fonde, et aidata liikmesriike varjupaigataotluste menetlemisel ja kolmandate riikide kodanike kategooriate vastuvõtmisel. Ülemkogu kutsub nõukogu üles määratlema need kategooriad komisjoni poolt 2005. aastal esitatavate ettepanekute alusel.

1.4 Seaduslik ränne ja võitlus ebaseadusliku töötamise vastu

Seaduslikul rändel on tähtis roll Euroopa teadmispõhise majanduse ja majandusarengu edendamisel ning see toetab Lissaboni strateegia ellurakendamist. Samuti võib sellel olla oluline roll partnerlusel kolmandate riikidega.

Euroopa Ülemkogu rõhutab, et riiki lubatavate võõrtöötajate arvu määramine kuulub liikmesriikide pädevusse. Euroopa

Ülemkogu, võttes arvesse tööjõu rände rohelise raamatu osas peetud arutelude tulemusi, liikmesriikide parimaid tavasid ja selle asjakohasust Lissaboni strateegia ellurakendamisel, kutsub komisjoni üles esitama enne 2005. aasta lõppu seadusliku rände poliitika kava, sealhulgas Euroopa Liitu lubamise menetlused, mis võimaldavad viivitamata reageerida võõrtöötajate muutuvale nõudlusele tööturul.

Kuna varimajandus ja ebaseaduslik töötamine võivad toimida ebaseadusliku sisserände tõmbeteguritena ja viia ärakasutamiseni, kutsub Euroopa Ülemkogu liikmesriike üles Euroopa tööhõivestrateegias sätestatud varimajanduse vähendamise eesmärkide täitmisele.

1.5 Kolmandate riikide kodanike integratsioon

Seaduslikult Euroopa Liidus elavate kolmandate riikide kodanike ja nende järglaste edukas integratsioon suurendab meie ühiskonna stabiilsust ja ühtekuuluvust. Selle eesmärgi saavutamiseks on oluline välja töötada tulemuslik poliitika ja vältida teatavate rühmade isoleerumist. Seepärast on oluline terviklik lähenemine, mis hõlmab kohaliku, piirkondliku, siseriikliku ja ELi tasandi sidusrühmasid.

Tunnistades ELis seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglase kohtlemise osas juba tehtud edusamme, kutsub Euroopa Ülemkogu looma ühiskonnas täiel määral osalemise võrdseid võimalusi. Integratsiooni takistused tuleb aktiivselt kõrvaldada.

Euroopa Ülemkogu rõhutab liikmesriikide integratsioonipoliitika ja ELi selle valdkonna algatuste suurema kooskõlastamise vajadust. Sellega seoses tuleks kehtestada integratsiooni ühtse Euroopa raamistiku aluseks olevad ühised üldpõhimõtted.

Nimetatud põhimõtted, mis ühendavad kõiki integratsiooniga seotud poliitikavaldkondi, peaks hõlmama vähemalt järgmisi aspekte.

Integratsioon:

- on pidev, kahe-suunaline protsess, milles osalevad nii ELis seaduslikult elavad kolmandate riikide kodanikud kui võõrustajaühiskond;
- hõlmab diskrimineerimisvastast poliitikat, kuid on sellest veelgi ulatuslikum;
- kätkeb endas Euroopa Liidu põhiväärtuste ja põhiliste inimõiguste austamist;
- eeldab ühiskonnaelus osalemist võimaldavate põhioskuste olemasolu;

- tugineb ühiskonna kõigi liikmete vahelisele sagedasele koostöömisele ja kultuuridevahelisele dialoogile vastastikust arusaamist parandavate ühiste foorumite ja tegevuste raames;
- laieneb mitmele poliitikavaldkonnale, sealhulgas tööhõivele ja haridusele.

Nimetatud ühistel üldpõhimõtetel tuginev raamistik loob aluse, millel rajanevad ELi edaspidised algatused ning mis tugineb selgetele eesmärkidele ja hindamisvahenditele. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike, nõukogu ja komisjoni üles, et soodustada integratsioonialaste kogemuste ja teabe struktuurilist vahetamist, mida toetab laialdaselt juurdepääsetava veebilehe väljatöötamine Internetis.

1.6 Varjupaiga- ja migratsioonipoliitika väline mõõde

1.6.1 Partnerlus kolmandate riikidega

Varjupaiga- ja migratsiooniküsimused on oma olemuselt rahvusvahelised. ELi poliitika peaks olema suunatud, täielikus partnerluses ja kasutades selleks vajaduse korral olemasolevaid ühenduse rahalisi vahendeid, kolmandate riikide abistamisele nende jõupingutustes migratsiooni haldamise ja pagulaste kaitse suutlikkuse parandamiseks, ebaseadusliku sissetuleku ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, migratsiooni seaduslike kanalite kasutamisest teavitamiseks, pagulasküsimuste lahendamiseks püsivatele lahendustele parema juurdepääsu võimaldamise tulemusena, piirikontrolli alase suutlikkuse arendamiseks, dokumentide turvaseme suurendamiseks ja riiki naasvate isikute probleemiga tegelemiseks.

Euroopa Ülemkogu tunnistas, et puudulikult juhitud rändevood võivad endaga kaasa tuua humanitaarkatastroofe. Ülemkogu soovib väljendada oma äärmist muret inimtragöödiade osas, mis leiavad aset Vahemere piirkonnas ebaseadusliku ELi sisenemise katsete tulemusena. Ülemkogu kutsub kõiki riike üles süvendama koostööd edasiste inimohvrite ärahoidmiseks.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama migratsiooniteemaatika täielikku sisseviimist ELi praegustesse ja tulevastes suhetesse kolmandate riikidega. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles viima 2005. aasta kevadeks lõpule migratsiooniteemaatika sisseviimine asjaomaste kolmandate riikide riiklikesse ja piirkondlikesse strateegiadokumentidesse.

Euroopa Ülemkogu tunnistas vajadust, et EL osaleks jagatud vastutuse vaimus partnerluses kolmandate riikidega rahvusvahelise kaitseüsteemi kättesaadavaks, õiglasemaks ja tõhusamaks muutmises, mis muudab kaitse kättesaadavaks ja pakub võimalikult varajases etapis püsivaid lahendusi. Julgustatakse päritolu- ja transiidipiirkondades asuvate riikide jõupingutusi pagulaste kaitse suutlikkuse parandamiseks. Sellega

seoses kutsub Euroopa Ülemkogu kõiki kolmandaid riike üles ühinema Genfi pagulasseisundi konventsiooniga ja seda järgima.

1.6.2 Partnerlus päritoluriikide ja -piirkondadega

Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni teatist püsivate lahenduste paremast kättesaadavusest⁽¹⁾ ning kutsub komisjoni üles koostöös asjaomaste kolmandate riikidega ja tihedas koostöös ÜRO pagulaste ülemkomissariga ja temaga konsulteerides välja töötama ELi ja muude piirkondade vahelisi kaitseprogramme. Nimetatud programmid toetuvad enne 2005. aasta lõppu käivitavatest kaitsealastest katseprogrammidest saadavale kogemusele. Nimetatud programmid hõlmavad mitmeid asjaomaseid meetmeid, mis on peamiselt suunatud suutlikkuse arendamisele ja sisaldavad ühist ümberasumisprogrammi selles osaleda soovivatele liikmesriikidele.

Migratsiooni, arengukoostöö ja humanitaarabiga seotud poliitikad tuleks päritoluriikidega ja päritolupiirkondadega kooskõlastada ja välja töötada partnerluses ja dialoogis. Euroopa Ülemkogu tervitab juba tehtud edusamme, kutsub nõukogu üles nimetatud poliitikaid välja töötama, kusjuures eriline rõhk tuleb panna alghjajustele, tõuketeguritele ja vaesuse leevendamisele, ning kutsub komisjoni tungivalt üles esitama 2005. aasta kevadeks konkreetsed ja hoolikalt ettevalmistatud ettepanekud.

1.6.3. Partnerlus transiitriikide ja -piirkondadega

Transiitriikide osas rõhutab Euroopa Ülemkogu tugevdatud koostöö ja suutlikkuse arendamise vajadust nii ELi lõuna- kui ka idapiiridel, et need riigid suudaksid migratsiooni paremini hallata ja pagulastele piisavat kaitset pakkuda. Siseriiklike varjupaigasüsteemide, piirikontrolli ja laiema migratsioonialase koostöö suutlikkuse arendamise alast abi antakse nendele riikidele, kes näitavad üles tõelist pühendumist Genfi pagulasseisundi konventsioonile neile kehtestatud kohustuste täitmiseks.

Ettepanek Euroopa naabus- ja partnerluspoliitikat loova määruse kohta⁽²⁾ loob strateegilise raamistiku naaberriikidega – sealhulgas Vahemere piirkonna riikidega – varjupaiga- ja migratsioonialase koostöö ja dialoogi tugevdamiseks ning uute meetmete algatamiseks. Sellega seoses taotleb Euroopa Ülemkogu aruande esitamist tehtud töö ja tulemuste kohta enne 2005. aasta lõppu.

⁽¹⁾ KOM(2004) 410 lõplik

⁽²⁾ KOM(2004) 628 (lõplik)

1.6.4 Tagasisaatmis- ja tagasilubamispoliitika

Sisserändajad, kellel ei ole või enam ei ole ELis seadusliku viibimise õigust, peavad vabatahtlikult või vajadusel sunniviisiliselt tagasi pöörduma. Euroopa Ülemkogu teeb üleskutse tõhusa ja ühisstandarditele tugineva tagasisaatmis- ja repatrieerimispoliitika väljatöötamiseks, et tagasisaadetavatele isikutele oleks tagatud humanne kohtlemine, nende inimõiguste austamine ja väärrikus.

Euroopa Ülemkogu peab oluliseks, et nõukogu alustab 2005. aasta alguses arutelusid tagasisaatmismenetluste miinimumnõuete, sealhulgas tõhusate siseriiklike tagasisaatmise alaste jõupingutuste osas antava toetuse miinimumnõuete, kehtestamiseks. Ettepanek peaks samuti arvesse võtma avaliku korra ja julgeoleku kaitsmise alaseid eriküsimusi. Ühtne lähene-misviis tagasisaatmispoliitika ning kõigi teiste ühenduse ja kolmandate riikide vaheliste välissuhete aspektide vahel on vajalik, nagu ka eriline tähelepanu selliste kolmandate riikide kodanike passide või muude isikut tõendavate dokumentide puudumise küsimusele.

Euroopa Ülemkogu kutsub üles:

- tihedamale koostööle ja vastastikuse tehnilise abi osutamisele;
- Euroopa tagasisaatmisfondi ettevalmistava etapi käivitamisele;
- ühiste integreeritud riigi- ja piirkonnaspetsiifiliste tagasisaatmisprogrammide väljatöötamisele;
- Euroopa tagasisaatmisfondi moodustamisele 2007. aastaks, võttes arvesse ettevalmistava etapi hinnangut;
- Ühenduse tagasivõtmislepingute õigeaegsele sõlmimisele;
- komisjoni viivitamatult ametisse nimetama ühise tagasivõtmispoliitika eriesindaja.

1.7 Rändevoogude juhtimine

1.7.1 Piirikontroll ja ebaseadusliku sisserände vastane võitlus

Euroopa Ülemkogu rõhutab sisepiiridel kontrolli kiire kaotamise, välispiiridel integreeritud haldussüsteemi edasise järkjärgulise kehtestamise ning liidu välispiiridel toimuva kontrolli ja välispiiride seire tugevdamise olulisust. Sellega seoses rõhutatatakse vajadust solidaarsuse ja vastutuse, sealhulgas finantskoor-muse õiglaseks jagamiseks liikmesriikide vahel.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike tungivalt üles võtma kõik vajalikud meetmed, et võimalikult kiiresti kaotada kontroll sisepiiridel, juhul kui kõik Schengeni *acquis'* kohaldamisnõuded on täidetud ja pärast Schengeni infosüsteemi (SIS II) töö alustamist 2007. aastal. Selle eesmärgi

saavutamiseks peaks SIS II-ga mitteseotud *acquis'* rakendamise hindamine algama 2006. aasta esimesel poolel.

Euroopa Ülemkogu tervitab Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiridel teostatava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamist 1. mail 2005. aastal. Euroopa Ülemkogu taotleb komisjonilt agentuuri tegevusele hinnangu andmist enne 2007. aasta lõppu. Hinnang peaks sisaldama agentuuri ülesannete läbivaatamist ja hinnangut, kas agentuur peaks tegelema ka teiste piirivalve aspektidega, sealhulgas tegema tõhustatud koostööd tolliasutuste ja muude asutustega, mis on pädevad kaupadega seotud julgeolekuküsimustes.

Välispiiride kontroll ja seire kuulub siseriiklike piirivalveasutuste valdkonda. Pikkadest või rasketest välispiiride lõikudest tulenevate kontrolli ja seire erinõuetega liikmesriikide toetamiseks ning toetuse osutamiseks juhtudel, kui liikmesriigid seisavad silmitsi erakorralise migratsioonisurve tõttu nendel piiridel tekkinud eriliste ja ettenägematute asjaoludega, kutsub Euroopa Ülemkogu:

- nõukogu üles asutama riiklike ekspertide rühmasid, mis on pärast Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiridel teostatava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri poolset nõuetekohast riskianalüüsi koheselt võimalised agentuuri raames osutama taotlevatele liikmesriikidele tehnilist- ja operatiivabi; ekspertide rühmad asutatakse komisjoni ettepaneku alusel, mis käsitleb selliste rühmade vastavat pädevust ja rahastamist ning mille komisjon esitab 2005. aastal;
- nõukogu ja komisjoni üles asutama hiljemalt 2006. aasta lõpuks ühenduse piirivalvefondi;
- komisjoni üles esitama kohe pärast sisepiiridel kontrolli kaotamist ettepaneku olemasoleva Schengeni hindamismehhanismi täiendamiseks järelevalvemehhanismiga, mis tagab liikmesriikide ekspertide täieliku kaasamise ja sealhulgas nende õiguse teostada etteteatamata kontrollimisi.

Nimetatud asutuse eespool visandatud ülesannete läbivaatamine ja eelkõige rahvuslike ekspertrühmade töö hindamine peaks hõlmama Euroopa piirivalvesüsteemi loomise teostatavust.

Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike üles parandama rändeteede, inimeste üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tavade ning antud piirkonnas tegutsevate kuritegelike võrgustike ühiseid analüüse, muuhulgas piirikontrolliameti raames ja tihedas koostöös Europol ja Eurojustiga. Lisaks kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles tagama asjaomastes kolmandates riikides sisserände alase püsiva kontaktvõrgustiku loomise. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu liikmesriikide algatusi seoses vabatahtliku koostööga merel, eelkõige seoses päästeoperatsioonidega vastavalt siseriiklikule ja rahvusvahelisele õigusele, hõlmates võimalusel tulevast koostööd kolmandate riikidega.

Euroopa Ülemkogu kutsub ühisstandardite, parimate tavade ning inimkaubanduse ärahoidmise ja sellega võitlemise mehhanismide väljatöötamise eesmärgil nõukogu ja komisjoni üles töötama 2005. aastal välja vastava kava.

1.7.2 Biomeetria ja infosüsteemid

Rändevoogude juhtimist, sealhulgas võitlust ebaseadusliku sisserändega tuleks tõhustada julgeolekumeetmete katkematu terviku loomisega, mis seob omavahel tõhusalt viisataotluste menetlused ning välispiiri piiriületuspunktides rakendatavad sisse- ja väljasõidu menetlused. Nimetatud meetmed on samuti olulised kuritegevuse – eelkõige terrorismi – ärahoidmise ja kontrolli seisukohalt. Ühtne lähenemisviis ja ühtlustatud lahendused biomeetriliste tunnuste ja biomeetriliste andmete osas on selle saavutamiseks vajalikud.

Euroopa Ülemkogu taotleb, et nõukogu uuriks, kuidas suurendada ELi teabesüsteemide tõhusust ja koostöömismisvõimet ebaseadusliku sisserändega võitlemisel ja piirikontrollide parandamisel ning nende süsteemide haldamist vastavalt komisjoni 2005. aastal avaldatavale teatisele Schengeni infosüsteemi (SIS II), Viisainfosüsteemi (VIS) ja EURODACi vahelisest koostöömismisvõimest, võttes arvesse vajadust saavutada tasakaal õiguskaitse ja üksikisikute põhiõiguste kaitse eesmärkide vahel.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles jätkama oma jõupingutusi biomeetriliste tunnuste viivitamatuks integreerimiseks reisidokumentidesse, viisadesse, elamis-lubadesse, ELi kodanike passidesse ja teabesüsteemidesse ning ettevalmistusi siseriiklike isikutunnistuste miinimumnõuete väljatöötamiseks, võttes arvesse ICAO standardeid.

1.7.3 Viisapoliitika

Euroopa Ülemkogu rõhutab ühise viisapoliitika edasiarendamise vajadust mitmekihilise süsteemi osana, mille eesmärgiks on siseriiklike õigusaktide ja kohalike konsulaaresinduste käitlemistöimingute edasise ühtlustamise tulemusena hõlbustada seaduslikku reisimist ja võidelda ebaseadusliku sisserändega. Pikemas perspektiivis tuleks asutada ühised viisaosakonnad, võttes arvesse Euroopa välistegevuse talituse asutamise alaste arutelude tulemusi. Euroopa Ülemkogu tervitab üksikute liikmesriikide algatusi, mis teevad vabatahtlikkuse alusel koostööd töötajate ja viisade väljaandmise vahendite ühise kasutamise osas.

Euroopa Ülemkogu:

- kutsub komisjoni üles esimese sammuna esitama ettepaneku viisapoliitika tõhustamiseks vajalike muudatuste osas ja esitama 2005. aastal ettepaneku ühiste viisaosakondade asutamiseks, keskendudes muuhulgas viisainfosüsteemi (VIS) arendamisega seotud võimalikele koostöömismetele, läbi vaatama ühiseid konsulaarjuhiseid ja esitama hiljemalt 2006. aasta alguseks asjakohase ettepaneku;
- rõhutab viisainfosüsteemi, mis käivitub muu hulgas tähtnumbriliste andmete ja fotode lisamisega 2006. aasta lõpuks ja biomeetriliste tunnuste lisamisega hiljemalt 2007. aasta lõpuks, kiire rakendamise olulisust;
- kutsub komisjoni üles esitama viivitamata vajalik ettepanek viisainfosüsteemi (VIS) loomiseks kokkulepitud tähtajast kinnipidamiseks;
- pöördub komisjoni poole palvega jätkata jõupingutusi, et tagada nii kiiresti kui võimalik kõikide liikmesriikide kodanike õigus reisida lühiajalise viisata kõikidesse kolmandatesse riikidesse, mille kodanikud saavad ELi viisata siseneda;
- kutsub nõukogu ja komisjoni üles uurima, pidades silmas ühise lähenemise väljatöötamist, kas EÜ tagasilubamispoliitika raames ja näitena tegelikust partnerlusest välissuhetes, sealhulgas migratsiooniga seotud küsimustes, oleks otstarbekas hõlbustada kolmandate riikide kodanikele, igal üksikjuhul eraldi ja võimaluse korral ning vastastikuse põhimõtte alusel, lühiajaliste viisade väljastamist.

2. Julgeoleku tugevdamine

2.1 Teabevahetuse tõhustamine

Euroopa Ülemkogu on veendunud, et vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamiseks on piiriülese õiguskaitse alase teabevahetuse osas vaja uudset lähenemist. Asjaolu, et teave ületab riigipiire, ei peaks enam asjakohane olema.

Alates 1. jaanuarist 2008 juhendatakse kogu liidus sellise teabevahetuse osas kättesaadavuse põhimõtte suhtes allpool sätestatud tingimustest, mille kohaselt oma kohustuste täitmiseks teavet vajav liikmesriigi õiguskaitsetöötaja võib seda saada mõnest teisest liikmesriigist, ja teise liikmesriigi seda teavet omav õiguskaitseasutus esitab selle nimetatud eesmärgil, võttes arvesse antud riigis käimasolevate uurimiste vajadusi.

Ilma et see mõjutaks pooleliolevaid töid, ⁽¹⁾ kutsutakse komisjoni üles hiljemalt 2005. aasta lõpuks esitama ettepanekuid kättesaadavuse põhimõtte rakendamiseks, milles peetakse rangelt kinni järgmistest põhitingimustest:

- teabevahetus võib toimuda ainult seaduslike ülesannete täitmise võimaldamiseks;
- vahetatavate andmete terviklikkus peab olema tagatud;
- tuleb arvestada vajadust kaitsta teabeallikaid ja kindlustada andmete salastatus teabevahetuse igal etapil ja pärast vahetust;
- tuleb kohaldada andmetele juurdepääsu ühisstandardeid ja ühiseid tehnilisi standardeid;
- tuleb tagada andmekaitse austamise järelevalve ja asjakohane kontroll enne ja pärast andmevahetust;
- üksikisikud peavad olema kaitstud teabe kuritarvitamise eest ja omama õigust taotleda ebaõigete andmete parandamist.

Teabevahetuse meetodid peaksid uut tehnoloogiat täies ulatuses ära kasutama ja olema kohandatud iga teabe liigiga, vajaduse korral riiklikele andmebaasidele vastastikuse juurdepääsu või nende koostalitlusvõime kaudu või otsese (*online*) juurdepääsu kaudu olemasolevatele ELi kesksetele andmebaasidele nagu Schengeni infosüsteem, laienedes ka Europolile. Uued tsentraliseeritud Euroopa andmebaasid tuleks luua ainult selliste uuringute põhjal, mis on tõestanud oma lisandväärtust.

2.2 Terrorism

Euroopa Ülemkogu rõhutab, et terrorismi tõhus ennetamine ja sellega põhiõigusi täielikult järgides tõhusalt võitlemine nõuab, et liikmesriigid ei piirduks vaid enda julgeolekut säilitavate tegevustega, vaid keskenduksid samuti liidu kui terviku julgeoleku säilitamisele.

See eesmärk tähendab, et liikmesriigid:

- kasutavad enda luure- ja julgeolekuasutuste vahendeid mitte ainult enda julgeolekut kahjustavate ohtude vastu võitlemiseks, vaid vajaduse korral ka teiste liikmesriikide sisejulgeoleku kaitsmiseks;
- juhivad teiste liikmesriikide pädevate asutuste tähelepanu koheselt nende teenistuste käsutuses olevale mis tahes teabele, mis käsitleb ohtu selliste teiste liikmesriikide sisejulgeolekule;

⁽¹⁾ Raamotsuse eelnõu: Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälituste vahetamise lihtsustamine, eelkõige raskete õiguserikkumiste, sealhulgas terroriaktide, korral, KOM(2004) 221 (lõplik).

- tagavad, et juhul kui isikud või kaubad on terrorismiohu tõttu julgeolekuasutuste järelevalve all, ei tohi nende piiri ületamise tulemusena järelevalves tekkida vahesid.

- Lühitähtajaliselt tuleb jätkuvalt täielikult rakendada kõiki Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2004. aasta deklaratsiooni ja ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava elemente, eelkõige Europol ja Eurojusti paremat ärakasutamist, ning ELi terrorismivastasel koordinaatoril soovitataks progressi edendada.

Sellega seoses tuleb Euroopa Ülemkogu meelde oma üleskutset, et komisjon esitaks ettepaneku ELi ühiste põhimõtete kohta seoses reisijate andmete kasutamisega piiride turvalisuse ja lennundusjulgestuse ja muul õiguskaitseotstarbel. ⁽²⁾

Säilitatakse julgeolekuasutuste vahelise teabevahetuse kõrge tase. Sellest hoolimata tuleks seda tõhustada, võttes arvesse lõikes 2.1 kirjeldatud üldist kättesaadavuse põhimõtet ja pöörates erilist tähelepanu julgeolekuasutuste töömeetodite osas kehtivatele eritingimustele, nt vajadusele kaitsta teabe kogumise meetodeid ja teabeallikaid ning vajadusele säilitada andmete konfidentsiaalsus ka pärast teabevahetust.

Alates 1. jaanuarist 2005 esitab kriisivaatluskeskus nõukogule terrorismiohu strateegilisi analüüse, mis tuginevad liikmesriikide luure- ja julgeolekuteenistuste teabele ja vajaduse korral Europolit esitatud teabele.

Euroopa Ülemkogu rõhutab terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete tähtsust. Ülemkogu ootab huviga võimalust tutvuda ühtsete üldiste põhimõtetega, mis esitatakse ülemkogule peasekretäri/kõrge esindaja ja komisjoni poolt ülemkogu 2004. aasta detsembris toimuval kohtumisel. Nimetatud strateegia peaks soovitama viise, kuidas parandada olemasolevate vahendite nagu kahtlaste rahavoogude jälgimise ja varade külmutamise tõhusust ning pakkuma uusi vahendeid selliste rahaliste tehingute ja nendega seotud institutsioonide osas.

Komisjoni kutsutakse üles tegema ettepanekuid lõhkeainete ladustamise ja transportimise turvalisuse parandamiseks ja samuti tööstuslike ja keemiliste lähteainete jälgimise tagamiseks.

⁽²⁾ 25. märtsil 2004 vastu võetud terrorismivastase võitluse deklaratsioon (dok 7906/04 punkt 6).

Euroopa Ülemkogu rõhutab samuti vajadust tagada terrorismiohvrite piisav kaitse ja abistamine.

Nõukogu peaks 2005. aasta lõpuks välja töötama pikaajalise strateegia tegurite suhtes, mis soodustavad terroristliku tegevuse radikaliseerumist ja uute terroristide värbamist.

Kõiki Euroopa Liidule kättesaadavaid vahendeid tuleks järjekindlalt kasutada, et tagada täielik keskendumine peamisele probleemile – terrorismivastasele võitlusele. Selleks peaks justiits- ja siseministrite koosseisul nõukogus olema juhtiv roll, võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu ülesannet. Komisjon peaks ühenduse õigusaktid aegsasti läbi vaatama, et olla võimeline neid kohandama samaaegselt terrorismi vastu võitlemiseks võetavate meetmetega.

Euroopa Liit tugevdab jätkuvalt oma jõupingutusi, mis on suunatud vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala välises mõõtnes terrorismivastasele võitlusele. Sellega seoses kutsutakse nõukogu üles koos Europolit ja Euroopa piirivalveagentuuriga asutama terrorismi ennetamise ja terrorismi vastu võitlemise ning piirikontrolli riiklike ekspertide võrgustikku, kes vastavad kolmandate riikide asutuste tehnilise abi taotlustele koolituse ja juhendamise valdkondades.

Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni tungivalt üles suurendama terrorismivastase võitlusega seotud suutlikkuse suurendamise projektide rahastamist kolmandates riikides ning tagama nimetatud projektide tõhusaks rakendamiseks vajaliku oskusteabe olemasolu. Nõukogu kutsub komisjoni samuti üles tagama, et välisabi reguleerivate kehtivate dokumentide ettepannud muutmise käigus nähakse ette asjakohased sätted, mis võimaldavad terrorismivastasele võitlusele kiire, paindliku ja määratletud abi osutamist.

2.3 Politseikoostöö

Tõhus võitlemine piiriülese organiseeritud kuritegevuse ja muu raske kuritegevuse ja terrorismi vastu nõuab praktilise koostöö tugevdamist liikmesriikide politsei- ja tolliasutuste vahel ja Europoliga ning olemasolevate õigusaktide paremat kasutamist selles vallas.

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt usaldada Europolile koostöös Eurojustiga võtmeroll võitluses raske piiriülese (organiseeritud) kuritegevuse ja terrorismiga järgmiste tegevuste kaudu:

- vajalike õigusnormide ratifitseerimine ja tõhus rakendamine 2004. aasta lõpuks ⁽¹⁾;
- Europolile õigeaegselt kogu vajaliku ja kvaliteetse teabe andmine;
- hea koostöö soodustamine liikmesriikide pädevate siseriiklike ametiasutuste ja Europolit vahel.

1. jaanuariks 2006 peab Europol oma "aruanded kuritegevuse kohta" olema välja vahetanud iga-aastaste "ohtude hindamisega" organiseeritud kuritegevuse tõsiste vormide kohta, mis põhinevad liikmesriikide poolt edastatud tabelil ning Eurojusti ja politseijuhtide töökonna panusel. Nõukogu peaks nimetatud analüüsi kasutama edasise tegevuse suunisteks olevate iga-aastaste strateegiliste prioriteetide kindlaksmääramisel. See peaks olema järgmine samm jälitustabel põhineva õiguskaitse meetodika loomisel ja rakendamisel ELi tasandil.

Liikmesriigid peaks määrama Europolit eurode võltsimist uurivaks liidu keskasutuseks 1929. aasta Genfi konventsiooni tähenduses.

Nõukogu peaks vastu võtma Europolit Euroopa seaduse, mis on sätestatud põhiseaduse lepingu artiklis III-276, nii kiiresti kui võimalik pärast põhiseaduse lepingu jõustumist ja mitte hiljem kui 1. jaanuaril 2008, võttes arvesse Europolile antud ülesandeid.

Kuni selle ajani peab Europol parandama oma toimimist, kasutades täiel määral ära Eurojustiga sõlmitud koostöölepingut. Europol ja Eurojust peaksid igal aastal esitama nõukogule aruande oma ühiste kogemuste ja konkreetsete tulemuste kohta. Lisaks peaksid Europol ja Eurojust soodustama liikmesriikide ühiste uurimisrühmade kasutamist ja oma osalemist sellistes rühmades.

Liikmesriikide kogemused ühiste uurimisrühmade kasutamise osas on piiratud. Selleks, et soodustada selliste rühmade kasutamist ja kogemuste vahetamist parimate tavade osas, peaks iga liikmesriik määrama riikliku eksperdi.

⁽¹⁾ Europolit protokollid: protokoll, millega muudetakse 30. novembri 2000. aasta Europolit konventsiooni artiklit 2 ja lisa, EÜT C 358, 13.12.2000, lk 1; 28. novembri 2002. aasta protokoll, mis käsitleb Europolit, selle organite liikmete ning Europolit asedirektorite ja töötajate privileege ja immuunitete, EÜT C 312, 16.12.2002, lk 1; 27. novembri 2003. aasta protokoll, millega muudetakse Europolit konventsiooni, EÜT C 2, 6.1.2004, lk 3. 29. mai 2000. aasta konventsioon liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades, EÜT C 197, 12.7.2000, lk 1; selle 16. oktoobri 2001. aasta protokoll, EÜT C 326, 21.11.2001, lk 2 ja 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/465/JSK ühiste uurimisrühmade kohta, EÜT L 162, 20.6.2002, lk 1.

Nõukogu peaks ühiste põhimõtete alusel arendama piiriülest politsei- ja tollikoostööd. Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama ettepanekuid Schengeni *acquis'* edasiarendamiseks piiriülese operatiivse politseikoostöö osas.

Liikmesriigid peaks Europoli abiga parandama oma õiguskaitseandmete kvaliteeti. Lisaks peaks Europol nõustama nõukogu andmete parandamise viiside osas. Europoli infosüsteem peaks viivitamata valmima ja töötama.

Nõukogu kutsutakse üles soodustama uurimismeetodite alaste parimate tavade vahetamist kui esimest sammu põhiseaduse lepingu artiklis III-257 ettenähtud ühiste uurimismeetodite väljatöötamiseks eelkõige kohtuekspertiisi ja infotehnoloogia turbe vallas.

Liikmesriikide vaheline politseikoostöö on paljudel juhtudel muudetud tõhusamaks ja tulemuslikumaks, soodustades koostööd asjaomaste liikmesriikide vahel kindlaksmääratud valdkondades, luues vajadusel ühiseid uurimisrühmi, kasutades vajadusel Europoli ja Eurojusti abi. Teatavatel piirialadel on tihedam koostöö ja parem koordineerimine ainus viis kuritegevuse ning avalikku või riiklikku julgeolekut ohustavate asjaolude käsitlemiseks.

Politseikoostöö tugevdamine nõuab suurema tähelepanu pööramist vastastikusele usaldusele ja usalduse suurendamisele. Laienenud Euroopa Liidus tuleks teha suuri jõupingutusi, et parandada arusaamist liikmesriikide õigussüsteemide toimimisest ja korraldusest. Nõukogu ja liikmesriigid peaksid 2005. aastaks koostöös CEPOLiga töötama välja koolituskursuste standardid ja moodulid riigi politseiametnike koolitamiseks ELi õiguskaitsealase koostöö praktiliste aspektide osas.

Komisjoni kutsutakse üles tihedas koostöös CEPOLiga töötama 2005. aasta lõpuks välja politseiasutustele mõeldud süstemaatilise vahetuse programmid, mis on suunatud liikmesriikide õigussüsteemide toimimise ja korralduse parema mõistmise saavutamisele.

Euroopa Liidu sisejulgeoleku parandamiseks tuleks samuti arvesse võtta väliste politseioperatsioonide käigus omandatud kogemusi.

2.4 Piiriülese mõjuga kriiside ohjamine Euroopa Liidus

12. detsembril 2003 võttis Euroopa Ülemkogu vastu Euroopa julgeolekustrateegia, milles visandatakse paremas maailmas eksisteeriva turvalise Euroopa ülemaailmsed julgeolekuprobleemid, peamised ohud, strateegilised eesmärgid ja poliitilised tagajärjed. Selle oluliseks osaks on sisejulgeoleku tagamine Euroopa Liidus, eelkõige võimalike suurte siseriiklike piiriülese mõjuga kriiside korral, mis mõjutavad meie kodanikke, elutähtsaid infrastruktuure, avalikku korda ja julgeolekut. Ainult siis on võimalik tagada Euroopa kodanike ja elutähtsate infrastruk-

tuuride optimaalne kaitse näiteks keemilise, bioloogilise, radiooloogilise või tuumaavarii (*chemical, biological, radiological, and nuclear – CBRN*) korral.

Piiriüleste kriisiolukordade tõhus ohjamine ELis nõuab mitte ainult praeguste kodanikukaitse ja elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise meetmete tugevdamist, vaid samuti selliste kriiside avaliku korra ja julgeoleku aspektide tõhusat käsitlemist ning nende valdkondade vahelist kooskõlastamist.

Seetõttu kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles looma ELi piiriülese mõjuga kriiside puhuks oma olemasolevate struktuuride raames, austades samas täielikult siseriiklikku pädevust, ELi integreeritud ja kooskõlastatud kriisiohjamise korra, mida tuleks rakendada hiljemalt 1. juuliks 2006. Nimeetatud kord peaks käsitlema vähemalt järgmisi küsimusi: liikmesriikide võimsuse edasine hindamine, varude soetamine, koolitus ja ühisõppused ning tsiviilkriisiohje tegevuskavad.

2.5 Operatiivkoostöö

Tagada tuleb operatiivtegevuste koordineerimine õiguskaitseasutuste ja teiste asutuste poolt kõigis vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osades ning nõukogu kehtestatud strateegiliste prioriteetide jälgimine.

Selleks kutsutakse nõukogu üles valmistama ette põhiseaduse lepingu artiklis III-261 ettenähtud sisejulgeoleku komitee loomist, määratledes eelkõige selle tegevuse, ülesanded, pädevuse ja koosseisu, et moodustada komitee nii kiiresti kui võimalik pärast põhiseaduse lepingu jõustumist.

Selleks, et saada vahepeal praktilisi kooskõlastamisealaseid kogemusi, kutsutakse nõukogu üles korraldama iga kuue kuu järel ühiseid koosolekuid siserändekomitee ning piiri- ja varjupaigakomitee (SCIFA) ja artikli 36 komitee (CATS) eesistujate ning komisjoni, Europoli, Eurojusti, Euroopa piirivalveagentuuri, politseijuhtide töökonna ja kriisivaatluskeskuse (SitCEN) esindajate vahel.

2.6 Kuritegevuse ennetamine

Kuritegevuse ennetamine on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel tehtava töö lahutamatu osa. Seetõttu vajab liit tõhusat vahendit kuritegevuse ennetamisel liikmesriikide tehtavate jõupingutuste toetamiseks. Selleks tuleks Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustikku tugevdada ja see professionaalseks muuta. Kuna ennetustegevus on väga ulatuslik, on oluline keskenduda liikmesriikide jaoks kõige soodsamatele meetmetele ja prioriteetidele. Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustik peaks andma nõukogule ja komisjonile eksperthõu ja teadmisi tõhusate kuritegevuse ennetamise poliitika väljatöötamisel.

Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu komisjoni algatust luua Euroopa vahendid kuritegevust ja ohvrustamist ja nende vastavaid suundumusi käsitleva teabe kogumiseks, analüüsimiseks ja võrdlemiseks, kasutades kokkulepitud näitajatena siseriiklikke statistikaid ja muid teabeallikaid. Eurostatile peaks tegema ülesandeks määratleda sellised andmed ja nende liikmesriikidest kogumise kriteeriumid.

On oluline kaitsta riiklikke organisatsioone ja eraettevõtteid organiseeritud kuritegevuse eest haldus- ja muude meetmete abil. Erilist tähelepanu tuleks pöörata omandi süsteemsele uurimisele kui organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise vahendile. Avaliku sektori/erasektori partnerlussuhted on oluline abivahend. Komisjoni kutsutakse üles esitama selles osas ettepanekud 2006. aastal.

2.7. Organiseeritud kuritegevus ja korruptsioon

Euroopa Ülemkogu tervitab strateegilise põhimõtte arendamist seoses piiriülese organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisega ELi tasandil ning palub nõukogul ja komisjonil arendada nimetatud põhimõtet edasi ja muuta see toimivaks koostöös teiste partneritega nagu Europol, Eurojust, politsei juhtide töökond, EUCPN ja CEPOL. Sellega seoses tuleks uurida lähemalt korruptsiooniga seotud küsimusi ja selle seoseid organiseeritud kuritegevusega.

2.8 Euroopa narkootikumide alane strateegia

Euroopa Ülemkogu rõhutab uimastiprobleemi igakülgse, tasakaalustatud ning multidistsiplinaarse käsitlemise tähtsust uimastisõltuvuse ennetamis-, abi- ja rehabilitatsioonipoliitika, ebaseadusliku uimastikaubanduse, lähtekemikaalide ja rahapesu vastu võitlemise poliitikavaldkondade vahel, ja rahvusvahelise koostöö tugevdamist.

Euroopa narkootikumide alane strateegia 2005–2012 lisatakse programmile pärast selle vastuvõtmist Euroopa Ülemkogus 2004. aasta detsembris.

3. Õiguse tugevdamine

Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust süvendada veelgi kodanike Euroopa loomisel tehtavat tööd ja Euroopa õigusel rajaneva ala loomise tähtsust selles. Juba on võetud mitmeid meetmeid. Tuleks jätkata jõupingutusi õiguskaitse kättesaadavuse ja õigusalase koostöö ning samuti vastastikuse tunnustamise

põhimõtte täieliku rakendamise hõlbustamiseks. On eriti oluline, et Euroopa riikide vahelised piirid ei oleks enam takistuseks tsiviilasjade lahendamisel ega kohtumenetluste algatamisel või tsiviilasjades tehtud otsuste jõustamisel.

3.1 Euroopa Kohus

Euroopa Ülemkogu rõhutab Euroopa Kohtu tähtsust suhteliselt uuel vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal ja on rahul, et põhiseaduse leping suurendab tunduvalt Euroopa Kohtu volitusi selles valdkonnas.

Et tagada nii Euroopa kodanikke kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala toimimist silmas pidades Euroopa Kohtule esitatud õigusküsimustele kiire vastamine, on vaja võimaldada kohtul vastata kiiresti, nagu nõuab põhiseaduse lepingu artikkel III–369.

Sellega seoses ja põhiseaduse lepingut silmas pidades tuleks kaaluda lahenduse loomist selliste eelotsuste taotlustega kiiremaks ja asjakohasemaks tegelemiseks, mis käsitlevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, muutes vajadusel kohtu põhikirja. Komisjoni kutsutakse üles esitama selle kohta ettepanek pärast Euroopa Kohtuga konsulteerimist.

3.2 Usalduse suurendamine ja vastastikune usaldus

Veelgi tuleks tõhustada õigusala koostööd nii kriminaal- kui tsiviilasjades, tugevdades vastastikust usaldust ja arendades Euroopa õiguskultuuri, mis põhineb liikmesriikide õigussüsteemide mitmekesisusel ja Euroopa õiguse ühtsusel. Laienenud Euroopa Liidus põhineb vastastikune usaldus kindlustundel, et kõigil Euroopa kodanikel on ligipääs kõrgevaliteetsel õigussüsteemile. Selleks, et tõhustada vastastikuse tunnustamise põhimõtte täielikku rakendamist, tuleb luua süsteem, mis võimaldab objektiivselt ja erapooletult hinnata ELi poliitikate rakendamist õiguse valdkonnas, austades samas täielikult kohtusüsteemi sõltumatust ja vastavalt kõigile olemasolevatele Euroopa mehhanismidele.

Vastastikuse usalduse tugevdamine nõuab selgeid jõupingutusi vastastikuse üksteisemõistmise parandamiseks õigusasutuste ja erinevate õigussüsteemide vahel. Sellega seoses peaks liit toetama õigusasutuste ja -organisatsioonide võrgustikke nagu kohtunike nõukogude võrgustik, Euroopa ülemkohtute võrgustik ja Euroopa õigusalase koolituse võrgustik.

Õigusasutuste vahetusprogrammidega tõhustatakse koostööd ja aidatakse kaasa vastastikuse usalduse arendamisele. Õigusasutuste koolitus peaks süsteemselt sisaldama ELi komponenti. Komisjoni kutsutakse üles koostama võimalikult kiiresti ettepanek õigusasutustele nii tsiviil- kui kriminaalküsimusi käsitleva tõhusa Euroopa koolitusvõrgustiku loomiseks olemasolevate struktuuride põhjal, nagu on ette nähtud põhiseaduse lepingu artiklites III–269 ja III–270.

3.3 Õigusalane koostöö kriminaalasjades

Parandamine peaks toimuma olemasolevate juriidiliste takistuste vähendamise ja juurdluste kooskõlastamise tugevdamise kaudu. Selleks, et tõhustada kohtu alla andmist, tagades samas nõuetekohane õigusemõistmine, tuleks erist tähelepanu pöörata võimalustele koondada piiriülestes mitmepoolsetes kohtuasjades süüdistuste esitamised ühte liikmesriiki. Õigus-alase koostöö arendamine kriminaalasjades on oluline, et võimaldada liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli juurdluste osas piisavaid järelemeetmeid.

Euroopa Ülemkogu tuletab siinkohal meelde vajadust viivitamata ratifitseerida ja tõhusalt rakendada õigusnormid õigusalase koostöö parandamiseks kriminaalasjades, millele viidati juba politseikoostööd käsitlevas lõigus.

3.3.1 Vastastikune tunnustamine

Kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise põhimõtte rakendamise meetmete üldine programm, mis hõlmab kõigis kriminaalmenetluse etappides tehtud otsuseid või selliste menetlustega muul moel seotud otsuseid, mis käsitlevad näiteks tõendite kogumist ja vastuvõetavust, kohtualluvuse konflikte ja *ne bis in idem* põhimõtet ja vabaduskaotuslikke lõppkaristusi või muid (alternatiivseid) sanktsioone, ⁽¹⁾ tuleks lõpule viia ja jätkuvalt tuleks tähelepanu pöörata täiendavatele sellega seotud ettepanekutele.

Vastastikuse tunnustamise kui õigusalase koostöö nurgakivi edasise elluviimisega peaks kaasnema kriminaalmenetluse menetlusõiguste ühiste standardite väljatöötamine, mis põhinevad liikmesriikide olemasolevate kaitsemeetmete uurimisel ja mis koostatakse liikmesriikide õigustraditsioone austades. Sellega seoses tuleks raamotsuse eelnõu teatavate kogu Euroopa Liitu hõlmavate kriminaalmenetluse menetlusõiguste kohta võtta vastu 2005. aasta lõpuks.

⁽¹⁾ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 10–22.

Nõukogu peaks 2005. aasta lõpuks võtma vastu raamotsuse tõendite hankimise Euroopa määruse kohta. ⁽²⁾ Komisjoni kutsutakse üles esitama detsembriks 2004 oma ettepanekud teabevahetuse tõhustamiseks eelkõige seksuaalkurjategijaid käsitlevate süüdimõistvate kohtuotsuste ja õiguste äravõtmise siseriiklike registri andmete osas, eesmärgiga kiita ettepanekud heaks 2005. aasta lõpuks. Sellele peaks 2005. aasta märtsis järgnema ettepanek teabevahetuse arvutipõhise süsteemi kohta.

3.3.2 Õigusaktide ühtlustamine

Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, et menetlusõiguse aspektidega seotud miinimumeeskirjade kehtestamine on ette nähtud lepingutega, et tõhustada kohtuotsuste ja kohtuasjades tehtud otsuste vastastikust tunnustamist ning politsei- ja õiguskooostööd piiriülese mõõtmega kriminaalasjades. Kriminaalmateriialõiguse ühtlustamine teenib sama eesmärgi ja käsitleb piiriülese mõõtmega raske kuritegevuse teatavaid valdkondi. Eelisjärjekorras tuleks käsitleda kuritegevuse valdkondi, mis on lepingutes leidnud erilist äramärkimist.

Et tagada tõhusam rakendamine siseriiklikes süsteemides, peaks justiits- ja siseministrite nõukogu vastutama nõukogus kuritegude määratlemise ja karistuse määramise eest üldiselt.

3.3.3 Eurojust

Tõhus võitlemine piiriülese organiseeritud ja muu raske kuritegevuse ning terrorismiga nõuab koostööd ja juurdluste koordineerimist ja võimalusel kontsentreeritud kohtu alla andmist Eurojusti poolt koostöös Europoliga.

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt võimaldada Eurojustil oma ülesandeid täita:

- rakendades tõhusalt nõukogu otsust Eurojusti kohta 2004. aasta lõpuks, ⁽³⁾ pöörates erilist tähelepanu Eurojusti riiklikele liikmetele antavatele kohtuvolitustele; ja
- tagades täieliku koostöö oma pädevate siseriiklike asutuste ja Eurojusti vahel.

Nõukogu peaks komisjoni ettepaneku alusel pärast põhiseaduse lepingu jõustumist, kuid mitte hiljem kui 1. jaanuaril 2008, võtma vastu Euroopa seaduse Eurojusti kohta, mis on sätestatud põhiseaduse lepingu artiklis III–237, võttes arvesse Eurojustile pandud ülesandeid.

⁽²⁾ KOM (2003) 688.

⁽³⁾ EÜT C 63, 6.3.2002, lk 1–3.

Selle ajani parandab Eurojust oma toimimist, keskendudes mitmepoolsete, tõsiste ja keerukate juhtumite koordineerimisele. Eurojust peaks oma nõukogule esitavas aastaaruandes andma ülevaate ka liikmesriikidega tehtud koostöö tulemuste ja kvaliteedi kohta. Eurojust peaks maksimaalselt ära kasutama Europoliga sõlmitud koostöölepingut ja jätkama koostööd Euroopa kohtuvõrgustiku ja teiste asjaomaste partneritega.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles kaaluma Eurojusti edasiarendamist komisjoni ettepaneku põhjal.

3.4 Õiguslane koostöö tsiviilasjades

3.4.1 Piiriülese tsiviilõigusmenetluse hõlbustamine

Tsiviilõigus, sealhulgas perekonnaõigus, puudutab inimesi nende igapäevaelus. Euroopa Ülemkogu omistab seetõttu suurt tähtsust õiguslase koostöö jätkuval arendamisele tsiviilasjades ja 2000. aastal vastu võetud vastastikuse tunnustamise programmi lõpuleviimisele. Selle valdkonna peamine poliitikaeesmärk on see, et Euroopa riikide vahelised piirid ei tohiks enam olla takistuseks tsiviilasjade lahendamisel ega kohtumenetluste algatamisel või tsiviilasjades tehtud otsuste jõustamisel.

3.4.2 Otsuste vastastikune tunnustamine

Otsuste vastastikune tunnustamine on kodanike õiguste kaitsmise ja selliste õiguste piiriülese jõustamise tagamise tõhus vahend.

Vastastikuse tunnustamise meetmete programmi⁽¹⁾ jätkuv täitmine peab seega olema eelolevatel aastatel peamine prioriteet, et tagada selle lõpuleviimine 2011. aastaks. Aktiivselt tuleb teostada tööd alljärgnevate projektide osas: lepingust mittetulenevate kohustustega ("Rooma II") ja lepingust tulenevate kohustustega ("Rooma I") seotud seaduste konflikt, Euroopa maksekorraldus ning alternatiivsete vaidluste lahendamise ja väiksemate nõuetega seotud dokumendid. Nende projektide lõpuleviimise ajastamisel tuleks arvestada seotud valdkondades tehtavat jooksvat tööd.

Vastastikuse tunnustamise alaste olemasolevate õigusaktide tõhusust tuleks tõsta menetluste ja dokumentide standardimisega ja miinimumstandardite väljatöötamisega menetlusõiguse selliste aspektide nagu kohtudokumentide ja kohtuväliste dokumentide kättetoimetamine, menetluse alustamine, kohtuotsuste jõustamine ja kulude läbipaistvus.

Perekonna- ja pärimisõigusega seoses kutsutakse komisjoni üles esitama järgmised ettepanekud:

— õigusakti eelnõu hooldamisalaste otsuste tunnustamise ja jõustamise kohta, sealhulgas ettevaatusabinõud ja ajutine jõustamine 2005. aastal;

— roheline raamat seaduste konflikti kohta pärimisasjades, mis sisaldab muuhulgas jurisdiktsiooni küsimust, selles valdkonnas tehtud otsuste vastastikust tunnustamist ja jõustamist, Euroopa pärimistunnistust ja mehhanismi, mis võimaldab täpseid andmeid Euroopa Liidu residentide testamentide olemasolu kohta 2005. aastal; ja

— roheline raamat seaduste konflikti kohta abieluvara käsitlevates asjades, sealhulgas kohtualluvuse ja vastastikuse tunnustamise küsimustes, 2006. aastal;

— roheline raamat seaduste konflikti kohta lahutusasjades (Rooma III) 2005. aastal.

Nendes valdkondades tuleb õigusaktid koostada 2011. aastaks. Sellised õigusaktid peaksid hõlmama rahvusvahelise eraõiguse küsimusi ja ei peaks põhinema "perekonna" ja "abielu" jne ühtlustatud mõistetel. Ühtse materiaalõiguse reegleid tuleks kasutada ainult kaasnevate meetmetena, kui on vaja jõustada otsuste vastastikust tunnustamist või parandada õiguslast koostööd tsiviilasjades.

Otsuste vastastikuse tunnustamise programmi rakendamisega peaks kaasnema hiljuti vastu võetud õigusaktide toimimise hoolikas läbivaatamine. Sellise läbivaatamise tulemusena peaks olema võimalik saada vajalikku teavet uute meetmete väljatöötamiseks.

3.4.3 Koostöö tõhustamine

Et saavutada õigus- ja muude organite koostööd hõlmavate õigusaktide tõrgeteta toimimine, peaks liikmesriikidel olema kohustus määrata nende oma riigis asuvad sidekohtunikud või muud pädevad asutused. Vajadusel võiks nad kasutada oma Euroopa kohtuvõrgustiku riiklikku kontaktpunkti tsiviilasjades. Komisjoni kutsutakse üles korraldama ELi seminare ELi õiguse kohaldamise kohta ja edendama koostööd juriidiliste kutsealade esindajate (nt kohtutäiturid ja notarid) vahel, eesmärgiga kehtestada parimad tavad.

⁽¹⁾ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 1-9.

3.4.4 Ühtsuse tagamine ja ELi õigusaktide kvaliteedi parandamine

Lepinguõiguse osas tuleks parandada olemasoleva ja tulevase ühenduse õiguse kvaliteeti konsolideerimise meetmetega, kehtivate õigusnormide kodifitseerimisega ja ratsionaliseerimisega ning ühise tugiraamistiku väljatöötamisega. Tuleks luua raamistik lepinguõiguse üleeuroopaliste standardtingimuste, mida võivad kasutada liidu ettevõtted ja kutseühingud, väljatöötamise võimaluste uurimiseks.

Tuleks võtta meetmeid, et võimaldada nõukogul teostada tsiviilõigusalase koostööga seotud ühenduse õigusnormide kvaliteedi ja ühtsuse süstemaatilist kontrolli.

3.4.5 Rahvusvaheline õiguskord

Komisjonil ja nõukogul soovitatakse tungivalt tagada ühtsus ELi ja rahvusvahelise õiguskorra vahel ja jätkata tihedamaid suhteid ja koostööd selliste rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverents ja Euroopa Nõukogu eelkõige algatuste kooskõlastamiseks ja võimalikult suure koostoime saavutamiseks nimetatud organisatsioonide tegevuse ja dokumentide ning ELi õigusaktide vahel. Ühenduse Haagi konverentsiga ühinemine tuleks lõpule viia niipea kui võimalik.

4. Välissuhted

Euroopa Ülemkogu peab liidu vabaduse, turvalisuse ja õiguse poliitika ühtse välise mõõtme arendamist kasvavaks prioriteediks.

Lisaks eelnevates peatükkides käsitletud aspektidele kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni ja peasekretäri / kõrget esindajat üles esitama nõukogule 2005. aasta lõpuks liidu vabaduse, turvalisuse ja õiguse poliitika kõiki väliseid aspekte hõlmava strateegia, mis põhineb käesoleva programmiga arendatavatel meetmetel. Strateegia peaks peegeldama liidu erilisi suhteid kolmandate riikide, riikide gruppide ja piirkondadega ja kesken-duma vajadusele teha nendega koostööd justitsi- ja siseküsimustes.

Kõiki liidu käsutuses olevaid volitusi, sealhulgas välissuhteid tuleks kasutada integreeritult ja järjekindlalt, et luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala. Arvesse võib võtta ka järgmisi suuniseid: ⁽¹⁾ sisepoliitika kui välistegevust õigustava peamise parameetri olemasolu; vajadust lisandväärtuse järele seoses liikmesriikide poolt teostatud projektidega; panust liidu välispoliitika poliitiliste üldeesmärkide saavutamisse; võimalust saavutada eesmärgid mõistliku aja jooksul; pika-ajalise tegevuse võimalikkust.

⁽¹⁾ Kehtestatud Euroopa Ülemkogu Feira kohtumisel 2000. aastal.

NÕUKOGU OTSUS,**17. veebruar 2005,****siseturu ühtlustamisameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) presidendi ametiaja pikendamise kohta**

(2005/C 53/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrust (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 120 lõikeid 1 ja 2,võttes arvesse nõukogu 2. mai 2000. aasta otsust, millega nimetatakse ametisse siseturu ühtlustamisameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) president, ⁽²⁾

võttes arvesse siseturu ühtlustamisameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) haldusnõukogu 23. novembri 2004. aasta ettepanekut ameti presidendi ametiaja pikendamise kohta

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Ainus artikkel

Wubbo de BOERI, sündinud 27. mail 1948. aastal, ametiaega siseturu ühtlustamisameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) presidendina pikendatakse ajavahemikuks 1. oktoobrist 2005 kuni 30. septembrini 2010.

Brüssel, 17. veebruar 2005

*Nõukogu nimel**eesistuja*

J.-C. JUNCKER

⁽¹⁾ EÜT L 11, 14.1.1994, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 422/2004 (ELT L 70, 9.3.2004, lk 1).

⁽²⁾ EÜT C 139, 18.5.2000, lk 1.

KOMISJON

Euro vahetuskurss ⁽¹⁾

2. märts 2005

(2005/C 53/03)

1 euro =

Valuuta		Kurss	Valuuta		Kurss
USD	USA dollar	1,3101	LVL	Läti latt	0,6961
JPY	Jaapani jeen	137,43	MTL	Malta liir	0,4307
DKK	Taani kroon	7,4433	PLN	Poola zlott	3,9098
GBP	Inglise nael	0,6859	ROL	Rumeenia leu	36 443
SEK	Rootsi kroon	9,0627	SIT	Sloveenia talaar	239,73
CHF	Šveitsi frank	1,5413	SKK	Slovakkia kroon	37,858
ISK	Islandi kroon	79,88	TRY	Türgi liir	1,6841
NOK	Norra kroon	8,2060	AUD	Austraalia dollar	1,6792
BGN	Bulgaaria lev	1,9559	CAD	Kanada dollar	1,6286
CYP	Küprose nael	0,5830	HKD	Hong Kongi dollar	10,2185
CZK	Tšehhi kroon	29,647	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,8077
EEK	Eesti kroon	15,6466	SGD	Singapuri dollar	2,1346
HUF	Ungari forint	242,21	KRW	Korea won	1 319,79
LTL	Leedu litt	3,4528	ZAR	Lõuna- Aafrika rand	7,7544

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

Teatatud koondumise aktsepteering
(Toimik nr COMP/M.3702 — CVC/CSM)

(2005/C 53/04)

(EMP-s kohaldatav tekst)

18. veebruaril 2005 otsustas komisjon mitte vastu seista ülalmainitud koondumisele ning kuulutada see vastavaks ühisturu nõuetega. Käesolev otsus on tehtud nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 6 lõike 1 punkti b alusel. Täielik otsuse tekst on kättesaadav vaid inglise keeles ning avaldatakse peale seda kui dokumendist on kustutatud kõik võimalikud ärisaladused. Otsus on kättesaadav:

- Europa konkurentsipoliitika koduleheküljel (<http://europa.eu.int/comm/competition/mergers/cases/>). See kodulehekülg aitab leida ühinemisotsuseid, sealhulgas ärinime, toimiku numbri, kuupäeva ja tööstusharu indeksid.
 - elektroonilises formaadis EUR-Lex koduleheküljel, dokumendinumber 32005M3702 alt. EUR-Lex pakub on-line juurdepääsu Euroopa õigusele. (<http://europa.eu.int/eur-lex/lex>)
-

RIIGIABI — SAKSAMAA**Riigiabi nr C 40/2004 (ex N 42/2004) — “Kinnisvara võõrandamismaksust vabastus elamuühingute Neue Länderi piirkonnas”****EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohaste märkuste esitamise kutse**

(2005/C 53/05)

(EMPs kohaldatav tekst)

Komisjon teatas 1. detsembri 2004 kuupäevaga dateeritud, sellele kokkuvõttele järgnevatel lehekülgedel autentses keeles esitatud kirjas Saksamaale oma otsusest algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetlus eespool nimetatud meetme osa suhtes.

Komisjon otsustas mitte esitada vastuväiteid meetme teatavate teiste osade suhtes, mida on kirjeldatud allpool esitatud kirjas.

Huvitatud pooled võivad esitada oma märkused meetmete kohta, mille suhtes komisjon menetluse algatab, ühe kuu jooksul alates käesoleva kokkuvõtte ja sellele järgneva kirja avaldamisest järgneval aadressil:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
B – 1049 Brussels
Faksi nr: 32 2 296 12 42

Märkused tehakse Saksamaale teatavaks. Märkusi esitavad huvitatud isikud võivad kirjalikult taotleda neid puudutavate andmete konfidentsiaalsust, täpsustades selle taotluse motiivid.

KOKKUVÕTTE TEKST**3. Meetme rahastamine**

Saksamaa teavitas komisjoni oma 16. jaanuari 2004. aasta kirjas, mille komisjon registreeris 16. jaanuaril 2004, eespool nimetatud meetmest.

Saksamaa ametiasutused on märkinud, et nii meetme kogueelarvet kui ka võimalikke abisummasid konkreetsete tehingute puhul on raske prognoosida. Saksamaa poolt teostatud uurin-gute kohaselt jääb keskmine kinnisvara võõrandamismaks, mis on seotud ühinemistega elamuühingute ja elamuühistute vahel – välja arvatud Berliinis – vahemikku 150 000 ja 1,5 miljonit eurot. Berliini puhul jäävad abisummad varasematele andmetele toetudes hinnanguliselt vahemikku 1,4 ja 6,7 miljonit eurot.

1. Meetme eesmärk

Saksamaa teeb ettepaneku vabastada elamuühingud ajutiselt kinnisvara võõrandamismaksust ühinemise ja omandamise korral, mis on seotud *Neue Länderi* piirkonnas asuva maaga. Meetme eesmärk on luua elamuühingutele soodsam olukord praegustele turunõuetele vastamiseks vajalike investeeringute tegemiseks.

4. Meetme kestus

Meedet kohaldatakse kõikide elamuühingute ja ühistute ühine-miste ja osaluse omandamisega seotud toimingute puhul, mida tehakse ajavahemikus 31. detsember 2003 kuni 31. detsember 2006.

2. Meetme sihtgrupp

Võimalikuks meetme sihtgrupiks on elamuühingud ja elamu-ühistud (*Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften*), mis omandavad maad *Neue Länder* piirkonnas (Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen ja Berliin) ühinemise või osaluse omandamise kaudu. Käesoleva meetme kohaldamisel määratletakse elamuühinguid ja elamuühistuid kui äriühinguid ja ühendusi, mille põhiliseks tegevusvaldkonnaks on korterite haldamine (ehitamine, üüri-mine ja müük). Sihtgruppi ei kuulu raskustes olevad ettevõtted.

5. Investeerimisvahend

Meede vabastab ajutiselt kinnisvara võõrandamismaksust.

6. Meetme hindamine**6.1. Riigiabi olemasolu**

Komisjon leiab, et meede sisaldab riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

6.2. Esialgne hinnang meetme kohaldatavuse kohta

Pidades silmas meetme eeldatavat positiivset mõju elamuturule (ülepakkumise vähendamine) ja üldist sotsiaal-majanduslikku arengut (migratsiooni vähenemine) *Neue Länderi* piirkonnas ning asjaomaste toetuste tavapäraselt väikseid summasid, samuti asjaolu, et toetuste andmine 2006. aasta lõpus lõpeb, leiab komisjon, et nende meetme osade puhul, mida kohaldatakse üksnes EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti (a) kohaselt toetatavate piirkondade suhtes, on abi eesmärgi saavutamise suhtes proportsionaalne ega moonuta konkurents määral, mis oleks vastuolus üldiste huvidega. Seetõttu ei ole vaja võtta lõplikku seisukohta selle kohta, kas abi saab lugeda tegevusabiks.

Saksamaa esitatud meetme nende osade puhul, mis on suunatud EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti (c) kohaselt toetatavatele piirkondadele, s.t Berliini tööturu piirkond, on komisjon jõudnud järgmistele esialgsetele järeldustele:

- a) Vabade korterite arv Berliinis on märkimisväärselt väiksem kui *Neue Länderi* piirkonna keskmine. Kui *Neue Länderi* vabade korterite koguarv moodustab 14,2 %, siis Berliini puhul moodustavad vabade korterite koguarvu 5,32 % ulatuses eraomanduses olevad ja 8,77 % ulatuses kommunaalkorterid. Peaaegu kõik vabad korterid asuvad Ida-Berliinis.
- b) Saksamaa ei ole esitanud andmeid tõendamaks, et Berliini puhul on tegemist samalaadse rahvastikukaoga nagu meetmega hõlmatud artikli 87 lõike 3 punkt (a) vastavate piirkondade puhul.
- c) Kui artikli 87 lõike 3 punkt (a) vastavate piirkondade puhul jäävad elamuühistute ja ühingute vaheliste ühinemiste ja osaluse omandamise korral tavapärased kinnisvara võõrandamismaksud vahemikku 150 000 kuni 1,5 miljonit eurot, siis Berliini puhul on varasemate andmete põhjal vastavaks summaks 1,4 kuni 6,7 miljonit eurot.
- d) Saksamaa ei ole esitanud andmeid, mis tõendaksid, et ajutine maksudest vabastamine aitaks kaasa Berliini kinnisvaraturu aktiveerimisele, et sellel oleks positiivne järelmõju ning et ilma riigi sekkumiseta oleks äärmiselt ebatõenäoline oodata erasektori osalemist renoveerimises.

Komisjonil on seega pärast esialgset meetme hindamist kahtlusi, kas Saksamaa esitatud meede artikli 87 lõike 3 punkt (c) vastava Berliini piirkonna (Berliini tööturuala) suhtes on nimetatud eesmärgi saavutamise seisukohast proportsionaalne – eelkõige, kas see on piisav ühendus maksuvabastuse ja abisaajate kantavate kulude vahel – ja kas meede ei moonuta konkurents sel määral, et see oleks vastuolus ühiste huvidega. Komisjon leiab, et kõnealuse keeruka küsimuse puhul on vajalik põhjalikum analüüs. Komisjon soovib koguda teavet teistelt huvitatud isikutelt, eelkõige elamuühingutelt ja ühistutelt, kes on huvitatud investeringute tegemisest *Neue Länderi* piirkonnas. Selleks peab komisjon õiguslikel põhjustel algatama EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetluse. Komisjon saab otsustada ainult selliste märkuste abil, kas kõne-

alune abi on vajalik ja kas see ei kahjusta kaubandustingimusi määral, mis oleks üldiste huvidega vastuolus.

[KIRJA TEKST]

“Die Kommission teilt der Bundesrepublik Deutschland mit, dass sie nach Prüfung der von den deutschen Behörden zur vorerwähnten Maßnahme übermittelten Angaben beschlossen hat, wegen eines Teils der Maßnahme das Verfahren nach Artikel 88 Absatz 2 EG-Vertrag einzuleiten.

Die Kommission hat beschlossen, keine Einwände gegen bestimmte andere Teile der im nachstehenden Schreiben beschriebenen Maßnahme zu erheben.

1. VERFAHREN

Mit Schreiben vom 16. Januar 2004, das am 19. Januar 2004 bei der Kommission einging, hat Deutschland die vorgenannte Maßnahme notifiziert.

Mit Schreiben D/51125 vom 17. Februar 2004 forderte die Kommission ergänzende Informationen an. Diese wurden von Deutschland mit Schreiben vom 17. März 2004 übermittelt, das bei der Kommission am 19. März 2004 einging.

Mit Schreiben vom 26. April 2004 und im Anschluss an eine Besprechung am 16. April 2004, auf der Deutschland ankündigte, es werde weitere Angaben zu der Maßnahme bereitstellen, beantragte Deutschland eine Verlängerung der Frist. Die Fristverlängerung wurde mit Schreiben D/53302 vom 10. Mai 2004 gewährt.

Mit Schreiben vom 14. Mai 2004, das bei der Kommission am selben Tag registriert wurde, übermittelte Deutschland ergänzende Angaben. Mit Schreiben D/54751 vom 30. Juni 2004 und Schreiben D/56567 vom 14. September 2004 forderte die Kommission weitere Informationen zu der Maßnahme an. Diese wurden von Deutschland mit Schreiben vom 29. Juli 2004 und 5. Oktober 2004 übermittelt, die bei der Kommission am 29. Juli 2004 bzw. 6. Oktober 2004 eingingen.

2. AUSFÜHRLICHE BESCHREIBUNG DER MASSNAHME

2.1. Ziel der Maßnahme

Ein wesentliches Merkmal des Wohnungsmarktes in den neuen Bundesländern ist die hohe Leerstandsquote, verursacht durch die tief greifenden gesellschaftlichen und wirtschaftlichen Veränderungen im Zuge der Wiedervereinigung. Im Rahmen einer integrierten Strategie zur Wiederbelebung des Wohnungsmarktes in den neuen Ländern schlägt Deutschland vor, den Erwerb von Grundstücken in den neuen Ländern durch Verschmelzung oder Spaltung von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften für einen befristeten Zeitraum von der Grunderwerbsteuer zu befreien. Mit der Maßnahme sollen Wohnungsunternehmen/-genossenschaften in die Lage versetzt werden, die nötigen Investitionen zu tätigen, um den aktuellen Markterfordernissen zu entsprechen.

2.2. Begünstigte der Maßnahme

Potenziell Begünstigte der Maßnahme sind *Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften*, die in den Bundesländern Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt, Thüringen und Berlin belegene Grundstücke durch Verschmelzung oder Spaltung erwerben. Für die Zwecke der Maßnahme werden Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften definiert als Unternehmen und Genossenschaften, deren Kerngeschäft in der Verwaltung von Wohnungen (Bau, Vermietung und Verkauf) besteht. Unternehmen in Schwierigkeiten kommen nicht in Betracht.

Nach der deutschen Fördergebietskarte ⁽¹⁾ gelten Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt und Thüringen als Fördergebiete im Sinne von Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EG-Vertrag. Die Arbeitsmarktreion Berlin ist als Fördergebiet gemäß Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe c) EG-Vertrag eingestuft.

2.3. Laufzeit der Maßnahme

Die Maßnahme ist auf Verschmelzungs- oder Spaltungsvorgänge zwischen Wohnungsunternehmen/-genossenschaften beschränkt, die zwischen dem 31. Dezember 2003 und dem 31. Dezember 2006 erfolgen.

2.4. Hintergrund der Maßnahme

2.4.1. Grunderwerbsteuer

Die Grunderwerbsteuer wird bei Grundstücksübertragungen erhoben, die zu einem Eigentümerwechsel führen. Die Steuer entsteht, wenn Grundstücke durch Verkauf oder sonstige Rechtsgeschäfte übereignet werden. In Deutschland wird die Grunderwerbsteuer anhand des Bedarfs werts des Grundstücks berechnet und der Steuersatz beträgt 3,5 %.

2.4.2. Grunderwerbsteuer als Hindernis für die nötige Umstrukturierung

Auf dem Wohnungsmarkt der *neuen Länder* wird die Grunderwerbsteuer als entscheidendes Hindernis für die notwendige Umstrukturierung wahrgenommen. Bei Fusionen und Übernahmen zwischen Wohnungsunternehmen und -genossenschaften mit Grundstücken in den *neuen Ländern* kann der Gesamtbetrag der Grunderwerbsteuer beträchtlich sein, da das Vermögen der beteiligten Unternehmen fast ausschließlich aus Grundstücken besteht. Die Grunderwerbsteuer wird nach Abschluss eines Vertrags zwischen Käufer und Verkäufer erhoben und kann so zu einer gravierenden Liquiditätsanspannung für die betroffenen Unternehmen führen. Dies ist besonders abschreckend für Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den *neuen Ländern*, die aufgrund bestehender Altschulden und der jüngsten sozio-ökonomischen Entwicklung mit ungünstigen Marktbedingungen konfrontiert sind. Die negative Auswirkung der Grunderwerbsteuer auf die notwendige Umstrukturierung des Wohnungsmarktes in den *neuen Ländern* zeigt sich außerdem darin, dass im Zeitraum

2000-2003 nur neun Fusionen zwischen Wohnungsunternehmen/-genossenschaften stattgefunden haben, bei denen es sich ausschließlich um kleine Unternehmen handelte.

2.4.3. Grundstücksmarkt in den neuen Ländern

Der Grundstücksmarkt in den neuen Ländern wird geprägt durch mehrere spezifische Merkmale:

- *Bevölkerungsentwicklung*: Schwache Geburtenraten in den *neuen Ländern* haben gekoppelt mit einer massiven Abwanderung in die alten Bundesländer im Zeitraum 1997-2001 zu einem Bevölkerungsverlust von 3,05 % in Sachsen-Anhalt, 5,3 % in Sachsen und 3,15 % in Mecklenburg-Vorpommern geführt. Dieser Negativtrend dürfte sich bis 2020 noch verstärken.
- *Hohe Leerstandsquote*: Im Jahr 1998 verfügten die *neuen Länder* über einen Bestand von 7,3 Mio. Wohnungen. Die Leerstandsquote betrug 13 %. Nach den jüngsten Daten für 2002 stieg die Leerstandsquote auf 14,2 %. Im Vergleich dazu liegt die Leerstandsquote in den *alten Bundesländern* bei 3,1 %.
- *Leerstandsbedingte Mietausfälle*: Die hohe Leerstandsquote in den *neuen Ländern* führt zu erheblichen Mietausfällen (920 Mio. EUR jährlich bzw. 1 550 EUR pro Wohneinheit und Jahr).
- *Unsicherheit wegen offener Restitutionsverfahren*: Im Jahr 1990 fielen 700 000 Wohnungen in den neuen Ländern unter diese Regelung. Bis zum 31. Dezember 2001 konnte für 590 000 Wohnungen das Verfahren abgeschlossen werden. Für die verbleibenden 110 000 Wohnungen kann die Klärung der noch offenen Restitutionsverfahren bis zu zehn Jahren dauern. Am 31. Dezember 2001 standen von diesen 110 000 Wohnungen 35 000 (32 %) leer.
- *Programm der Bundesregierung "Stadtumbau-Ost"*: Angesichts des anhaltenden Überangebots an Mietraum in den neuen Ländern legte die Bundesregierung ein umfassendes Programm mit dem Titel "Stadtumbau-Ost" auf, das den Abriss von bis zu 380 000 Wohnungen bis 2009 vorsieht. Ein erheblicher Teil der Abrisskosten werden die Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den *neuen Ländern* zu tragen haben.

2.4.4. Umfang der Maßnahme

Die deutschen Behörden bringen vor, dass es generell schwierig sein dürfte, im Einzelnen abzuschätzen, wie viele Unternehmen die Möglichkeit der Grunderwerbsteuerbefreiung im Wege einer Fusion in Anspruch nehmen werden. Nach den Statistiken des Bundesverbands Deutscher Wohnungsunternehmen könnten 1 317 Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den neuen Ländern von der Maßnahme betroffen sein (834 Wohnungsunternehmen und 483 überwiegend kommunale Wohnungsgenossenschaften). Nach einer Umfrage des GDW würden jedoch nur rund 10 % dieser Unternehmen von der Steuerbefreiung tatsächlich Gebrauch machen.

⁽¹⁾ Siehe Beihilfesachen N 195/1999, C 47/1999 und N 641/2002.

2.4.5. Beihilfebeträge und Budget der Maßnahme

Wie unter 2.4.4 ausgeführt, ist es nach Angaben der deutschen Behörden schwierig, das Gesamtbudget der Maßnahme und die potenziellen Beihilfebeträge, die mit den einzelnen Transaktionen verbunden sind, vorherzusagen. Die meisten Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften wollen derzeit keine festen Zusagen geben sondern das Inkrafttreten der Maßnahme abwarten. Deshalb handelt es sich bei den nachstehenden Ausführungen lediglich um Beispiele, um abgeleitet aus der Vergangenheit und in einigen Fällen im Vorgriff auf die Zukunft typische Fusionsfälle und damit verbundene Grunderwerbsteuerbeträge aufzuzeigen:

- *Thüringen*: Derzeit wird in Thüringen mit fünf Fusionen gerechnet. In zwei Fällen dürfte eine Grunderwerbsteuer in Höhe von 363 321 EUR bzw. 1,46 Mio. EUR anfallen. Bei zwei Fusionen im Jahr 2001 belief sich die Grunderwerbsteuer auf 180 000 EUR für ca. 200 Wohnungen.
- *Sachsen-Anhalt*: In Sachsen-Anhalt werden mindestens drei Fusionen von Wohnungsunternehmen erwartet, wobei eine Grunderwerbsteuer zwischen 250 000 EUR und 500 000 EUR anfallen dürfte. Im Falle fünf weiterer Fusionen wird mit einem Grunderwerbsteuerbetrag bis zu 300 000 EUR gerechnet.
- *Berlin*: In Berlin sind derzeit drei Fusionen zwischen Wohnungsunternehmen vorgesehen. Bei den Fusionen, die zwischen 1995 und 1998 in Berlin erfolgten, wurden folgende Grunderwerbsteuerbeträge verzeichnet: 1,3 Mio. EUR bei einer Fusion, von der 19 Grundstücke betroffen waren; 1,4 Mio. EUR bei einer Fusion, von der 39 Grundstücke betroffen waren bzw. 6,7 Mio. EUR bei einer Fusion, von der 491 Grundstücke betroffen waren.

Nach den von Deutschland durchgeführten Erhebungen wird der durchschnittliche Betrag der bei Fusionen von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgesellschaften anfallenden Grunderwerbsteuer daher — mit Ausnahme von Berlin — zwischen 150 000 EUR und 1,5 Mio. EUR liegen.

3. WÜRDIGUNG DER MASSNAHME

Gemäß Artikel 6 Absatz 1 der Verordnung (EG) Nr. 659/1999 des Rates vom 22. März 1999 enthält die Entscheidung über die Eröffnung des förmlichen Prüfverfahrens eine Zusammenfassung der wesentlichen Sach- und Rechtsfragen, eine vorläufige Würdigung des Beihilfecharakters der geplanten Maßnahme durch die Kommission und Ausführungen über ihre Bedenken hinsichtlich der Vereinbarkeit mit dem Gemeinsamen Markt.

3.1. Rechtmäßigkeit der Maßnahme

Deutschland hat die Regelung im Entwurfstadium notifiziert und ist somit seiner Verpflichtung aus Artikel 88 Absatz 3 EG-Vertrag nachgekommen.

3.2. Vorliegen einer Beihilfe und Vereinbarkeit mit dem EG-Vertrag

Die Kommission hat das Vorliegen einer Beihilfe gemäß Artikel 87 Absatz 1 EG-Vertrag geprüft. Die Ergebnisse dieser Prüfung können wie folgt zusammengefasst werden.

- Die Beteiligung *staatlicher Mittel* ist dadurch gegeben, dass Deutschland bei der Befreiung von der Grunderwerbsteuer auf Steuereinnahmen verzichtet, die andernfalls erwirtschaftet worden wären;
- die Maßnahme ist *selektiv*, da sie auf Gebiete in den neuen Ländern ausgerichtet ist und bestimmte Unternehmen nämlich Wohnungsunternehmen und -genossenschaften, begünstigt und sich auf Fusionen solcher Unternehmen und Genossenschaften mit Grundstücken in den *neuen Ländern* beschränkt;
- die Maßnahme *begünstigt* an Fusionen beteiligte Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften, da sie von der Grunderwerbsteuer befreit werden, die sie andernfalls zu zahlen hätten;
- schließlich stellen Grundstücksübertragungen einen Tätigkeitsbereich dar, in dem Handel zwischen Mitgliedstaaten besteht, so dass eine *Beeinträchtigung des Handels zwischen Mitgliedstaaten* nicht ausgeschlossen werden kann.

Daher ist die Kommission der Auffassung, dass die Maßnahme eine staatliche Beihilfe im Sinne von Artikel 87 Absatz 1 EG-Vertrag darstellt.

3.3. Vereinbarkeit der Maßnahme

In Artikel 87 Absatz 2 EG-Vertrag ist geregelt, dass bestimmte Arten von Beihilfen mit dem Gemeinsamen Markt vereinbar sind. Im Hinblick auf Art und Zweck der Beihilfe sowie den geografischen Geltungsbereich finden nach Auffassung der Kommission die Buchstaben a), b) und c) auf die fragliche Regelung keine Anwendung.

In Artikel 87 Absatz 3 sind weitere Beihilfeformen genannt, die als mit dem Gemeinsamen Markt vereinbar angesehen werden können. Im Hinblick auf Art und Zweck der Maßnahme sowie den geografischen Geltungsbereich könnten nach Auffassung der Kommission die Buchstaben a) und c) im vorliegenden Fall Anwendung finden.

Bei der Beurteilung der Frage, ob die in Artikel 87 Absatz 3 Buchstaben a) und c) vorgesehenen Ausnahmen zur Anwendung gelangen können, räumt Artikel 87 Absatz 3 nach ständiger Rechtsprechung des Gerichtshofs "der Kommission ein Ermessen ein, das sie nach Maßgabe wirtschaftlicher und sozialer Wertungen ausübt, die auf die Gemeinschaft als Ganzes zu beziehen sind" ⁽²⁾. Bei bestimmten Arten von Beihilfen hat die Kommission festgelegt, wie sie diesen Ermessensspielraum ausüben wird, sei es in Form von Gruppenfreistellungen oder durch Gemeinschaftsrahmen, Leitlinien oder Bekanntmachungen. Ist derartige Sekundärrecht vorhanden, hat sich die Kommission bei der Beurteilung von Beihilfesachen daran zu halten.

⁽²⁾ Rs. C-169/95 *Königreich Spanien / Europäische Kommission* [1997] Slg. I-00135. Siehe auch Rs. C-730/79 *Philip Morris / Kommission* [1980] Slg. I-2671.

Daher muss die Kommission zunächst feststellen, ob die in der Regelung "Grunderwerbsteuerbefreiung bei Fusionen von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den neuen Ländern" vorgesehene Beihilfe unter eine dieser sekundärrechtlichen Vorschriften fällt.

Die Maßnahme ist weder auf KMU ⁽³⁾ oder Unternehmen in Schwierigkeiten ⁽⁴⁾ noch auf einen der folgenden Bereiche beschränkt: Forschung und Entwicklung ⁽⁵⁾, Ausbildung ⁽⁶⁾ oder Beschäftigung ⁽⁷⁾. Somit ist keine dieser Leitlinien, Gemeinschaftsrahmen oder Verordnungen auf den vorliegenden Fall anwendbar. Auch der Gemeinschaftsrahmen für staatliche Umweltschutzbeihilfen ⁽⁸⁾ gelangt nicht zur Anwendung, da die Regelung als solche nicht auf den Umweltschutz ausgelegt ist.

Die Leitlinien für staatliche Beihilfen mit regionaler Zielsetzung (nachstehend "Leitlinien für Regionalbeihilfen") wurden für strukturschwache Regionen wie die neuen Länder konzipiert. Diese Leitlinien zielen auf die Förderung von Investitionen und die Schaffung von Arbeitsplätzen im Rahmen einer nachhaltigen Entwicklung ab, indem die Erweiterung, Modernisierung und Diversifizierung der Tätigkeiten der in diesen Gebieten befindlichen Betriebsstätten sowie die Ansiedlung neuer Unternehmen unterstützt werden.

Die Leitlinien für Regionalbeihilfen finden nur auf bestimmte Beihilfeformen Anwendung wie Beihilfen für Erstinvestitionen, Beihilfen für die Schaffung von Arbeitsplätzen und ausnahmsweise Betriebsbeihilfen.

Die Befreiung von der Grunderwerbsteuer ist offensichtlich nicht speziell an eine Erstinvestition oder die Erweiterung einer bestehenden Betriebsstätte im Sinne von Ziff. 4.4 der Leitlinien gebunden. Auch betrifft sie nicht die Schaffung von Arbeitsplätzen in Verbindung mit einer Erstinvestition im Sinne von Ziff. 4.11 der Leitlinien.

Außerdem haben die deutschen Behörden vorgebracht, die geplante Steuerbefreiung zielt nicht darauf ab, die laufenden Kosten der an Fusionen beteiligten Wohnungsunternehmen und -genossenschaften zu senken. In Ziff. 4.15 der Leitlinien ⁽⁹⁾ heißt es, dass Regionalbeihilfen, mit denen die laufenden Ausgaben eines Unternehmens gesenkt werden sollen, grundsätzlich verboten sind. In Fußnote 16 der Leitlinien wird erläutert, dass solche Beihilfen in der Regel in Form von Steuerermäßigungen oder Senkungen der Soziallasten gewährt werden. Obwohl die notifizierte Maßnahme als Befreiung von der Grunderwerbsteuer bezeichnet wird, hat Deutschland unterstrichen, dass die fragliche Maßnahme aus folgenden Gründen nicht als Beihilfe zur Senkung der laufenden Ausgaben der begünstigten Unternehmen betrachtet werden kann:

- Wohnungsunternehmen und -genossenschaften werden beim Erwerb von Liegenschaften weiterhin die Grunderwerbsteuer zahlen. Da die Geschäftstätigkeit von Wohnungsunternehmen und -genossenschaften generell darin besteht, Liegenschaften zu erwerben und zu verkaufen bzw. zu vermieten, fällt die Grunderwerbsteuer unter die laufenden Ausgaben. Die von Deutschland notifizierte Maßnahme betrifft jedoch nicht die regulären laufenden Ausgaben, da sie nicht zur Anwendung gelangt, wenn Wohnungsunternehmen und -genossenschaften einfach nur eine Immobilie erwerben oder verkaufen.
- Nach deutschen Angaben besteht die Besonderheit der notifizierten Maßnahme darin, dass nur Fusionsvorgänge zwischen Wohnungsunternehmen/-genossenschaften mit Grundbesitz in den neuen Ländern von der Grunderwerbsteuer befreit werden. Die potenziell Begünstigten werden nur unter diesen eingeschränkten Bedingungen für einen befristeten Zeitraum von der Grunderwerbsteuer freigestellt. In Anbetracht der Tatsache, dass derzeit keine solchen Fusionen stattfinden, betrachtet Deutschland die Beihilfe nicht als Kompensation für die laufenden Ausgaben fusionsbeteiligter Wohnungsunternehmen, da die Steuer gegenwärtig nicht erhoben wird.
- Laut Auskunft der deutschen Behörden besteht die Gegenleistung der Begünstigten darin, dass sie fusionieren. Angesichts der besonderen Umstände in den neuen Ländern, die geprägt sind durch einen starken Bevölkerungsrückgang, der sich bis 2020 noch verschärfen dürfte, eine Leerstandsquote von insgesamt 14,2 % (2002) und den damit verbundenen Mietausfällen (920 Mio. EUR jährlich) sowie die Unsicherheit aufgrund laufender Restitutionsverfahren, werden Fusionen von Wohnungsunternehmen und -genossenschaften für notwendig erachtet, damit diese Unternehmen besser in der Lage sind, den oben beschriebenen Herausforderungen zu begegnen. Die Grunderwerbsteuer hat sich als Hindernis für die Konsolidierung des Wohnungsmarktes in den neuen Ländern erwiesen, was dadurch verdeutlicht wird, dass zurzeit keine Fusionen stattfinden.
- Wie Deutschland weiter vorbringt, wird das von der Bundesregierung und den Ländern aufgelegte Programm "Stadtumbau Ost" zum Abriss von 380 000 Wohnungen bis 2009 führen. Einen erheblichen Teil der Abrisskosten würden die Wohnungsunternehmen und -genossenschaften in den neuen Ländern zu tragen haben.

Die Kommission ist bisher davon ausgegangen, dass Steuerbefreiungen zur Umstrukturierung von Wirtschaftszweigen in Schwierigkeiten, mit denen gezielt Zusammenschlüsse gefördert werden sollen, als Beihilfe zur Senkung der laufenden Ausgaben der Unternehmen (Betriebsbeihilfe) ⁽¹⁰⁾ zu betrachten sind. Die Kommission nimmt die Argumente der deutschen Behörden zur Kenntnis, die im Hinblick auf eine anderweitige Beurteilung der anstehenden Maßnahmen vorgebracht wurden.

⁽³⁾ Verordnung (EG) Nr. 70/2001 der Kommission über die Anwendung der Artikel 87 und 88 EG-Vertrag auf staatliche Beihilfen an kleine und mittlere Unternehmen, ABl. L 10 vom 13.1.2001.

⁽⁴⁾ Leitlinien für staatliche Beihilfen zur Rettung und Umstrukturierung von Unternehmen in Schwierigkeiten, ABl. C 244 vom 1.10.2004.

⁽⁵⁾ Gemeinschaftsrahmen für staatliche Forschungs- und Entwicklungsbeihilfen, ABl. C 45 vom 17.2.1996.

⁽⁶⁾ Verordnung (EG) Nr. 68/2001 der Kommission über die Anwendung der Artikel 87 und 88 EG-Vertrag auf Ausbildungsbeihilfen, ABl. L 10 vom 13.1.2001.

⁽⁷⁾ Leitlinien für Beschäftigungsbeihilfen, ABl. C 334 vom 12.12.1995.

⁽⁸⁾ Gemeinschaftsrahmen für staatliche Umweltschutzbeihilfen, ABl. C 37 vom 3.2.2001.

⁽⁹⁾ Leitlinien für staatliche Beihilfen mit regionaler Zielsetzung, ABl. C 74 vom 10.3.1998.

⁽¹⁰⁾ Entscheidung der Kommission Nr. 2002/581/EG über die staatliche Beihilferegelung, die Italien zugunsten der Banken durchgeführt hat (AbL. L 184 vom 13.7.2002, S. 27).

Gemäß Ziff. 4.15 der Leitlinien in der geänderten Fassung von 2000⁽¹¹⁾ können "derartige Beihilfen (Betriebsbeihilfen) in Gebieten, die in den Anwendungsbereich des Artikels 87 Absatz 3 Buchstabe a) fallen, gewährt werden, wenn sie aufgrund ihres Beitrags zur Regionalentwicklung und ihrer Art nach gerechtfertigt sind und ihre Höhe den auszugleichenden Nachteilen angemessen ist. Es obliegt den Mitgliedstaaten, die Existenz und den Umfang solcher Nachteile nachzuweisen. Diese Betriebsbeihilfen müssen zeitlich begrenzt und degressiv sein."

Für jene Teile der von Deutschland notifizierten Maßnahme, die sich auf Fördergebiete gemäß Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EGV beschränken⁽¹²⁾, geht die Kommission davon aus, dass eine abschließende Bewertung der Frage, ob die Grunderwerbsteuerbefreiung eine Betriebsbeihilfe darstellt, nicht notwendig ist, da sie angesichts der besonderen Nachteile, der begrenzten Wettbewerbsverzerrung, der befristeten Geltungsdauer und der erwarteten positiven Wirkungen auf den Wohnungsmarkt sowie der sozioökonomischen Entwicklung auf jeden Fall genehmigungsfähig ist, wie aus der nachstehenden Erläuterung hervorgeht.

3.3.1. Bestehende Nachteile in den neuen Ländern

Deutschland hat nachgewiesen, dass der Grundstücksmarkt in den *neuen Ländern* durch mehrere Nachteile geprägt ist. Die Leerstandsquoten in den *neuen Ländern* sind deutlich höher als in anderen Regionen Deutschlands (14,2 % in den *neuen Ländern* gegenüber 3,1 % in den alten Ländern).

Die Gründe für diese signifikante Differenz stehen in unmittelbarem Zusammenhang mit dem politischen Erbe der Vergangenheit und der sozioökonomischen Entwicklung nach der Wiedervereinigung.

Die hohen Leerstandsquoten in den *neuen Ländern* führen zu erheblichen Mietausfällen (920 Mio. EUR pro Jahr).

Die ungünstige demographische Entwicklung, ausgelöst durch niedrige Geburtenquoten und eine massive Abwanderung, hat zu einem Nachfragerückgang nach Wohnraum in den *neuen Ländern* geführt.

Außerdem hat sich die Nachfrage nach Wohnraum nicht nur quantitativ, sondern auch qualitativ verändert.

Folglich besteht ein erhebliches Überangebot an Wohnraum in den *neuen Ländern*.

Daher haben die Bundesregierung und die *Länder* den Abriss von bis zu 380 000 Wohnungen in den *neuen Ländern* bis 2009 beschlossen (Programm "Stadtumbau-Ost").

Festzustellen ist, dass nach deutschen Angaben ein wesentlicher Teil der Abrisskosten von den betroffenen Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften zu tragen ist.

Des Weiteren hat Deutschland ausgeführt, dass die Unterkapitalisierung zahlreicher Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den *neuen Ländern* — verursacht durch Mietausfälle wegen hoher Leerstandsquoten und die relative Zersplitterung des Marktes — den von Bund und Ländern geplanten Abriss gefährden könnte, da sie nicht in der Lage sind, ihren Anteil an den Abrisskosten zu tragen.

Darüber hinaus hat Deutschland unterstrichen, dass der Ausgleich von Angebot und Nachfrage nicht nur das Überangebot beseitigen soll, sondern auch notwendig ist, um Wohnraum bereitzustellen, der den heutigen Qualitätsanforderungen entspricht.

Um dies zu erreichen, müssen Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den *neuen Ländern* massiv in die Modernisierung ihres derzeitigen Wohnungsbestands investieren.

Damit die Unternehmen in den neuen Ländern dazu in der Lage sind, müsse ihnen die Möglichkeit gegeben werden zu fusionieren und die damit verbundenen Größenvorteile zu nutzen.

Den Ausführungen der deutschen Behörden zufolge hat sich die Grunderwerbsteuer als Hindernis für Fusionen und Übernahmen zwischen solchen Unternehmen und Genossenschaften erwiesen. Dies wird dadurch unterstrichen, dass im Zeitraum 2000-2003 in den neuen Ländern nur neun Fusionen von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften erfolgten.

Eine zeitlich befristete Aussetzung der Grunderwerbsteuer wird den Marktteilnehmern die Möglichkeit geben zu fusionieren. Die erweiterte Kapitalbasis fusionierter Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften wird sie in die Lage versetzen, die Kosten der notwendigen Abrissmaßnahmen zu tragen und gleichzeitig die erforderlichen Investitionen zu tätigen, um modernen Wohnraum zu schaffen.

3.3.2. Geringe Verzerrung des Wettbewerbs

Die Kommission stellt fest, dass Handel und Wettbewerb nur in geringem Maße verzerrt werden. Deutschland hat nachgewiesen, dass sich für jene Teile der Maßnahme, die sich auf Fördergebiete nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EGV beschränken, die üblichen Beträge der bei Fusionen und Übernahmen zwischen Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften anfallenden Grunderwerbsteuer zwischen 150 000 EUR und 1,5 Mio. EUR bewegen.

3.3.3. Zeitliche Befristung der Maßnahme

Darüber hinaus hat Deutschland mitgeteilt, dass die Anwendung der Maßnahme bis Ende 2006 befristet werden soll. Zu diesem Datum läuft auch die geltende Fördergebietskarte aus.

⁽¹¹⁾ ABl. C 258 vom 9.9.2000, S. 5.

⁽¹²⁾ Siehe Rdnr. 2.2. Fördergebiete im Sinne von Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EGV sind nach der deutschen Fördergebietskarte: Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Sachsen, Sachsen-Anhalt und Thüringen. Die Arbeitsmarkregion Berlin ist als Fördergebiet gemäß Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe c) EGV eingestuft.

In Anbetracht der zu erwartenden positiven Wirkungen auf den Wohnungsmarkt (Verringerung des Überangebots) und die allgemeine sozioökonomische Entwicklung (rückläufige Abwanderung) in den neuen Ländern, der generell geringen Beihilfebeträge sowie der zeitlichen Befristung der Maßnahme bis Ende 2006 ist die Kommission der Auffassung, dass für jene Teile der Maßnahme, die sich auf Fördergebiete nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EG-Vertrag beschränken, die Beihilfe im Verhältnis zu dem angestrebten Ziel steht und den Wettbewerb nicht in einer Weise verfälscht, die dem gemeinsamen Interesse zuwiderläuft. Deshalb ist eine abschließende Bewertung dieser Beihilfe als Betriebsbeihilfe nicht erforderlich.

3.3.4. Bestehende Nachteile in Berlin

Für jene Teile der von Deutschland notifizierten Maßnahme, die auf Fördergebiete nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe c) EG-Vertrag ausgerichtet sind, d.h. die Arbeitsmarktreion Berlin, möchte die Kommission daran erinnern, dass in den Schlussfolgerungen des Europäischen Rates sowohl von Stockholm als auch von Barcelona eine Verringerung des Beihilfe-Gesamtumfangs und eine Neuausrichtung von Beihilfen auf Ziele von gemeinsamem Interesse, darunter Ziele des wirtschaftlichen und sozialen Zusammenhalts gefordert wird ⁽¹³⁾.

Die Kommission hat bereits in einer früheren Entscheidung ⁽¹⁴⁾ eingeräumt, dass Steuerbefreiungen als Sanierungsinstrument eingesetzt und zu einer Risikoverminderung für Grundstücksinvestoren beitragen können, wenn sich ein Markt als hochriskant erweist und durch renditeschwache Investitionen geprägt wird, vor allem wegen der schwachen Nachfrage und fehlenden Finanzierungsinitiativen. Als günstige Investitionsbedingungen gelten eine hohe Gesamtrendite sowie neue Geschäftschancen, transparente Ausstiegsstrategien und ein geringes Projektrisiko.

Außerdem ist in der Verordnung (EG) Nr. 1260/1999 des Rates vorgesehen, dass Gemeinschaftsinitiativen im Bereich des sozialen Zusammenhalts die "... wirtschaftliche und soziale Wiederbelebung der krisenbetroffenen Städte und Stadtviertel zur Förderung einer dauerhaften Stadtentwicklung" umfassen sollen ⁽¹⁵⁾. Die Kommissionsinitiative URBAN, die auf Grundlage dieser Verordnung entwickelt wurde, hat die Förderung der physischen und wirtschaftlichen Sanierung von Städten und Stadtvierteln mit Strukturproblemen zum Ziel. Auch wenn der Schwerpunkt dieser Initiative auf städtischen Gebieten liegt, hat die Kommission die Vorteile eines integrierten Ansatzes zur Förderung von Synergien bei der städtischen und ländlichen

Entwicklung betont ⁽¹⁶⁾. Aus den vorstehenden Ausführungen ist zu entnehmen, dass sich das Gemeinschaftsziel der Stärkung des sozialen und wirtschaftlichen Zusammenhalts im gemeinsamen Markt auch auf Initiativen zur Sanierung ländlicher und städtischer Flächen erstreckt.

Somit kommt die Kommission zu folgenden vorläufigen Schlussfolgerungen:

- a. Die Leerstandsquote in Berlin liegt deutlich unter der durchschnittlichen Leerstandsquote in den neuen Ländern. Während die gesamte Leerstandsquote in den neuen Ländern 14,2 % beträgt, liegt die entsprechende Quote in Berlin bei 5,32 % für Wohnungen in Privatbesitz und bei 8,77 % für kommunale Wohnungen. Fast alle leerstehenden Wohnungen befinden sich in Ostberlin.
- b. Deutschland legt keine Angaben vor, die beweisen würden, dass Berlin unter einem vergleichbaren Bevölkerungsschwund leidet, wie die von der Maßnahme erfassten Gebiete nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a).
- c. Während bei Fusionen und Übernahmen zwischen Wohnungsunternehmen und Wohnungsgesellschaften in Gebieten nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) in der Regel eine Grunderwerbsteuer zwischen 150 000 EUR und 1,5 Mio. EUR anfällt, bewegen sich die entsprechenden Beträge für Berlin erfahrungsgemäß zwischen 1,4 Mio. EUR und 6,7 Mio. EUR.
- d. Deutschland hat keine Angaben vorgelegt, die beweisen würden, dass die befristete Freistellung von der Grunderwerbsteuer zur Wiederbelebung des Grundstücksmarktes in Berlin beitragen und positive Ausstrahlungseffekte haben wird und dass es sehr unwahrscheinlich ist, dass sich der Privatsektor ohne staatliches Zutun an Sanierungsmaßnahmen beteiligen wird.

Nach einer ersten vorläufigen Würdigung ergeben sich daher Zweifel, dass die von Deutschland notifizierte Maßnahme für das Gebiet nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe c) (Arbeitsmarktreion Berlin) im Verhältnis zu dem angestrebten Ziel steht — vor allem was die Verbindung zwischen der Steuerbefreiung und den von den Begünstigten zu tragenden Kosten anbelangt — und den Wettbewerb nicht in einer Weise verfälscht, die dem gemeinsamen Interesse zuwiderläuft. Nach Auffassung der Kommission ist eine gründlichere Analyse dieser schwierigen Frage notwendig. Deshalb möchte die Kommission auch Stellungnahmen sonstiger Beteiligter einholen, insbesondere von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften, die an Investitionen in den neuen Ländern interessiert sind. Aus rechtlichen Gründen muss die Kommission deshalb das Verfahren nach Artikel 88 Absatz 2 EG-Vertrag einleiten. Nur so wird die Kommission entscheiden können, ob die Beihilfe notwendig ist und die Handelsbedingungen nicht in einer Weise beeinträchtigt, die dem gemeinsamen Interesse zuwiderläuft.

⁽¹³⁾ Die Erklärungen dieser Europäischen Räte liegen in der Mitteilung der Kommission an den Rat mit dem Titel "Fortschrittsbericht über die Reduzierung und Neuausrichtung staatlicher Beihilfen", Brüssel, 16. Oktober 2002, KOM(2002) 555 endg. in gesammelter Form vor. Darüber hinaus vollzieht sich nach Auffassung der Kommission eine harmonische Entwicklung des Gemeinschaftsraums vor dem Hintergrund einer stärkeren wirtschaftlichen Integration. "Dies gilt auch für die Unterstützung aus den Strukturfonds, insbesondere wo diese die Stadtentwicklung im Rahmen eines integrierten regionalen Ansatzes sowie die ländliche Entwicklung in deren Doppelfunktion als Beitrag zum europäischen Landwirtschaftsmodell und zum wirtschaftlichen und sozialen Zusammenhalt fördern." Siehe Mitteilung der Kommission über die Strukturfonds und ihre Koordinierung mit dem Kohäsionsfonds — Leitlinien für die Programme des Zeitraums 2000-2006, ABl. C 267 vom 22.9.1999, S. 20.

⁽¹⁴⁾ Entscheidung der Kommission vom 22.1.2003 zur Beihilferegelung "Stempelsteuerbefreiung für gewerbliches Eigentum in den benachteiligten Gebieten" (ABl. L 149/2003).

⁽¹⁵⁾ ABl. L 161 vom 26.6.1999, S. 1.

⁽¹⁶⁾ Teil III: "Die Entwicklung der städtischen und ländlichen Gebiete und ihr Beitrag zu einer ausgewogenen Raumentwicklung" der Mitteilung der Kommission über die Strukturfonds und ihre Koordinierung mit dem Kohäsionsfonds, ABl. C 267 vom 22.9.1999.

4. SCHLUSSFOLGERUNG

Aufgrund der vorstehenden Würdigung hat die Kommission beschlossen, dass die Beihilfe im Rahmen der "Grunderwerbsteuerbefreiung bei Fusionen von Wohnungsunternehmen und Wohnungsgenossenschaften in den neuen Ländern" in jenen Teilen mit dem EG-Vertrag vereinbar ist, die sich auf Fördergebiete nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe a) EG-Vertrag beschränken. Gleichzeitig hat die Kommission beschlossen, das Verfahren nach Artikel 88 Absatz 2 EG-Vertrag in Bezug auf den Teil der Maßnahme einzuleiten, der sich auf die Arbeitsmarktreion Berlin, einem Fördergebiet nach Artikel 87 Absatz 3 Buchstabe c) EG-Vertrag bezieht.

Aus diesen Gründen fordert die Kommission die Bundesrepublik Deutschland im Rahmen des Verfahrens nach Artikel 88 Absatz 2 EG-Vertrag auf, innerhalb eines Monats nach Eingang dieses Schreibens ihre Stellungnahme abzugeben und alle sachdienlichen Informationen für die Würdigung der Maßnahme in Bezug auf die Arbeitsmarktreion Berlin zu übermitteln.

Die Kommission erinnert die Bundesrepublik Deutschland an die Sperrwirkung des Artikels 88 Absatz 3 EG-Vertrag und verweist auf Artikel 14 der Verordnung (EG) Nr. 659/1999 des Rates, wonach alle rechtswidrigen Beihilfen von den Empfängern zurückgefordert werden können.

Die Kommission teilt der Bundesrepublik Deutschland mit, dass sie die Beteiligten durch die Veröffentlichung des vorliegenden Schreibens und einer aussagekräftigen Zusammenfassung dieses Schreibens im *Amtsblatt der Europäischen Union* von der Beihilfe in Kenntnis setzen wird. Außerdem wird sie die Beteiligten in den EFTA-Staaten, die das EWR-Abkommen unterzeichnet haben durch die Veröffentlichung einer Bekanntmachung in der EWR-Beilage zum Amtsblatt und die EFTA-Überwachungsbehörde durch Übermittlung einer Kopie dieses Schreibens von dem Vorgang in Kenntnis setzen. Alle vorerwähnten Beteiligten werden aufgefordert, innerhalb eines Monats nach dem Datum dieser Veröffentlichung ihre Stellungnahme abzugeben."